Ազգ
Azg armenian daily
29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2000 ՇԱԲԱԹ 15 (1983)

Վահագնիում սպանել են Սերգեյ Կախյանին եւ ընտանիքի 6 անդամներին

Դաժան հանցագործություն է տեղի ունեցել Լոռու մարզի Վահագնի գյուղում: Ինչպես տեղեկացանք ներքին գործերի Լոռու մարզային վարչությունից, հունվարի 28-ին, առավոտյան ժամը 5-ին Լոռու մարզի Վահագնի գյուղի իր տանը հայտնաբերվել են սպանված 46-ամյա Սերգեյ Կախյանի, նրա կնոջ՝ նույնպես 46-ամյա Անահիտ Ներսիսյանի, մոր՝ Մալխի (ծն. 1925 թ.), դստեր՝ Արեւիկի (ծն. 1975 թ.) հարսի՝ Կարինե Հարությունյանի (ծն. 1979 թ.), նրա երեխաների՝ Արամի (ծն. 1998 թ.) եւ Աշխենի (ծն. 1999 թ.) դիակները: Դեպքի վայր են ժամանել ՀՀ ՆԳ նախարարը, հանրապետության գլխավոր դատախազը, օպերատիվ քննչական խումբը: Երեկ ուշ երեկոյան մեզ հաջողվեց ճշտել այդքանը: Դեպքի մանրամասները ճշտվում են:

Մ. Մ.

ԱՐՑԱԽ

Տաք հրափողը չի ջերմացնում

Առճակատումներից խուսափելու ճիշտ ուղին զինվորականների լրիվ ապաքաղաքականացումն է

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

Արցախում տեղի ունեցող ներքաղաքական զարգացումների հանդեպ մտահոգությունները բխում են միեւնույն հիմքից՝ խուսափել քաղաքացիական հակամարտությունից:

Այսօր ԼՂՀ քաղաքական դաշտում շահարկվող գլխավոր խաղաքուղը պաշտպանության մասնակցական գործոնն է, որը հաջողությամբ օգտագործում են ընդդիմադիր կողմերը: Սակայն եթե կենտրոնածից թեւն, ի դեմս «Արցախի պաշտպանության վետերանների միության», հասարակական այդ ուժն օգտագործում է առայժմ որպես զուտ այդպիսին, ապա կենտրոնախույս թեւի համար «երկրապահն» արդեն քաղաքական արժեք է ծառ բերել՝ իր մեջ տարրալուծելով 4 կուսակցությունների (Քրիստոնեա-դեմոկրատական, սոցիալ-դեմոկրատական, ազգային-ժողովրդավարական եւ «Ազատություն»): Այսուհանդերձ, «Երկրապահի» շուրջ համախմբվելու հիմնական գաղափարը մեկն է.

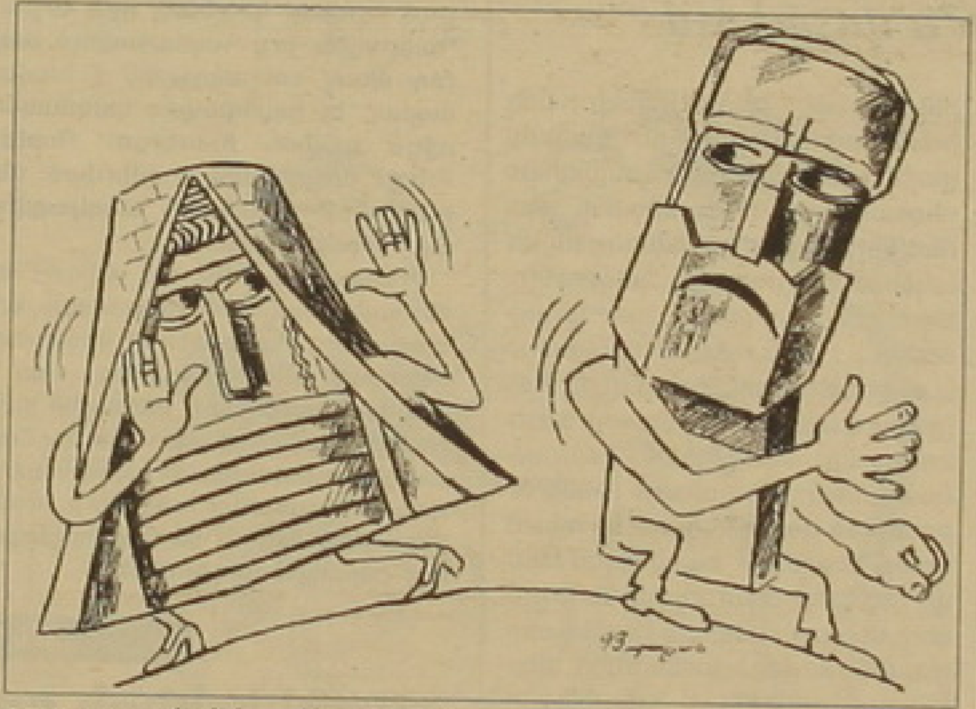

թույլ չտալ «ծախելու Արցախը»: Ի դեպ, «կռված տղաների» մեջ համակիրներ ծառ բերելու միանգամայն հուսալի խայծ է սա: Այս տեսանկյունից երկրապահների մեծամասնության հանրապետության նախագահի քաղաքական նոր կուրսի հանդեպ անվստահությունը ելնում է ոչ թե օրենքի գերակայությանն ու սոցիալական արդարության վերականգնմանը հակադրվելուց, այլ արյամբ ազատագրված Ղարաբաղի նկատմամբ «քաղաքական դավաճանությունը» կանխարգելելու ծգտումից:

Տես ▶ էջ 2

ԴԱՎՈՍ

«Կովկասը եւ Կենտրոնական Ասիան պետք է դառնան խաղաղության եւ համագործակցության գոտի»

ԴԱՎՈՍ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Կովկասի եւ Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանները պետք է դառնան խաղաղության եւ համագործակցության գոտի: Այսպիսի տեսակետ են հայտնել այսօր Շվեյցարիայի Դավոս քաղաքում կայացած «կլոր սեղանի» մասնակիցները, որտեղ ընթանում է Համաշխարհային տնտեսական համաժողովը: Քննարկման ընթացքում մտահոգություն է հայտնվել փոխադրամիջոցներին եւ խողովակաշարերին առնչվող խոշոր միջազգային նախագծերը քաղաքականացնելու փորձերի առնչությամբ:

Նիստին մասնակցած Ադրբեջանի, Հայաստանի, Ղրղզստանի նախագահները, Ղազախստանի վարչապետը, ինչպես նաեւ Թուրքիայի եւ Իրանի արտգործնախարարները համակարծիք էին այն հարցում, որ «Մետաքսի մեծ ճանապարհի» վերականգնման նախագծի իրացումը կարող է դրականորեն անդրադառնալ տարածաշրջանի իրավիճակի վրա: Ադրբեջանի ղեկավար Հեյդար Ալիեւն ընդգծել է նաեւ Կասպից ծովի էներգապաշարների յուրացման եւ այդ նպատակով Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթատարի կառուցման տնտեսական մեծ նշանակությունը: Պատասխանելով լրագրողների հարցերին՝ նա չի համաձայնել ֆնարկումների ընթացքում արտահայտված այն կարծիքին, թե այդ նախագծերի շուրջ «մեծ խաղ» է տարվում՝ կասպիական տարածաշրջանից դուրս գտնվող հզոր ուժերի մասնակցությամբ:

Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն այլ կարծիքի է: Նրա ասելով, «մեծ խաղն» իրողություն է, եւ ողջ խնդիրն այն է, թե Հարավային Կովկասի եւ Կենտրոնական Ասիայի երկրներն ինչպես կարող են հասնել այն բանին, որպեսզի այդ նախագծերի իրացումը չհակադրվի հարավային եւ հյուսիսային հարեւան երկրների շահերին»: Այդ նախագծերը ճիշտ իրացնելու դեպքում Հարավային Կովկասը «կարող է դառնալ խաչմերուկ ոչ միայն արեւմուտքից դեպի արեւելք, այլեւ՝ հարավից դեպի հյուսիս»:

Իրանի արտգործնախարար Քամալ Խարազին իր հերթին գտնում է, որ Կովկասի եւ Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանին չպատկանող ոչ մի երկիր չպետք է իշխի տարածաշրջանում: Նրա ասելով, խողովակաշարերին առնչվող հարցը լուծելիս պետք է ելնել տարածաշրջանի երկրների համար տնտեսական օգտակարության սկզբունքից: Այդ առնչությամբ նա ուշադրություն է հրավիրել Իրանում կասպյան նավթի արտամղման համար մեծ ենթակառույցի առկայության վրա:

Վերջնական լուծում գտան Կասպից ծովի պաշարների յուրացմանն առնչվող ո՛չ բոլոր խնդիրները: Այդ մասին նշել է Ղազախստանի վարչապետ Կասիմժոմարտ Տոկաեւը, որն արտահայտվել է հօգուտ Կասպից ծովի կարգավիճակի հարցի շուտափույթ կարգավորման:

Էռնեքյանը վերահսկում է Արգենտինայի օդակայանները

Արգենտինահայ հայտնի գործարար Էդուարդո Էռնեքյանը, որը գլխավորում է անցյալ տարի Արգենտինայի 33 օդանավակայաններից 30-ը ղեկավարելու իրավունքը նվաճած միջազգային կոնսորցիումը, Ռոյթերի գործակալությանը հաղորդել է, որ արդեն իսկ ավարտել են 3 օդակայանների վերանորոգումը եւ պատրաստվում են մինչեւ այս տարեվերջ ավարտել Բուենոս Այրեսի գլխավոր Էզեյզա միջազգային օդակայանի եւ Կորդոբայի օդակայանի վազքուղու վերանորոգման աշխատանքները: Ամերիկյան Ogden Aviation Services, իտալական SEA եւ Էռնեքյանի սեփականությունը եղող Corporacion America ընկերություններից բաղկացած կոնսորցիումն այդ օդանավակայանների ղեկավարումն ստանձնել է արգենտինյան կառավարությանը տարեկան 171 մլն դոլար վճարելու պայմանով:

Հիշեցնենք, որ Էդուարդո Էռնեքյանը հայտնի է նաեւ որպես Արգենտինայի կաբելային հեռուստակայանների հայր:

Քլինթոն. Անհրաժեշտ է աջակցել Ռուսաստանին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը ԱՄՆ կոնգրեսին ուղղված իր ուղերձում հայտարարել է Ռուսաստանին ցույց տրվող աջակցությունը շարունակելու անհրաժեշտության մասին: Քլինթոնի կարծիքով, միայն այս ձեւով Ռուսաստանում կամրապնդվի ժողովրդավարությունը: Միաժամանակ, խոսելով Ռուսաստանի եւ Չինաստանի մասին՝ նա նշել է, որ դեռ վստահ չէ, թե ինչ ուղղությամբ կզարգանան այս երկրները: Սենատին ուղղված իր այս վերջին դիմումում Ամերիկայի նախագահը նշել է իր նախագահության 7 տարիների ընթացքում տնտեսության մեջ եւ սոցիալական ծրագրերում ձեռք բերված հաջողությունների մասին: Քլինթոնի ելույթը շարունակվել է մոտ մեկ ու կես ժամ եւ 128 անգամ ընդհատվել ծափահարություններով:

Բորոդինը ոչ շվեյցարացի դատախազի է տեսել, ոչ էլ թուղթ է ստացել

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի եւ Բելառուսի Միության պետքարտուղար, ՌԴ նախագահի վարչակազմի նախկին գործերի կառավարիչ Պավել Բորոդինը քաղաքական սադրանք է համարում շվեյցարական դատախազության կողմից իր ձերբակալության արտոնություն տալու վերաբերյալ հաղորդումը: Բորոդինը հայտարարում է, որ կյանքում ոչ մի անգամ չի տեսել շվեյցարական դատախազության աշխատակիցների եւ այդ գերատեսչությունից չի ստացել որեւէ թուղթ: Ֆրանսիական «Մոնդ» թերթի տվյալներով, Բորոդինի ձերբակալության օրդեր տվել է շվեյցարացի դատավոր Դանիել Դեւոն Ռուսաստանի պետբյուջեից դրամական միջոցների յուրացման եւ այդ փողերը Շվեյցարիայի բանկերում «լվանալու» մեղադրանքով:

Գրոզնիում օղակը սեղմվում է

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դաշնային ուժերի ստորաբաժանումներն այսօր գրավեցին իշխող բարձրահարկ շենքերը 15-րդ միկրոշրջանում ու Գրոզնու ռազմավանում եւ «լուրջ կրակային ազդեցություն են գործում գրոհայինների վրա»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այդ մասին այսօր լրագրողներին հաղորդել է Ռուսաստանի զինուժերի գլխավոր շտաբի պետի առաջին տեղակալ, գեներալ-գնդապետ Վալերի Մանիլովը:

«Սեղմված է շրջանակը հյուսիսային, հյուսիսարեւմտյան եւ հյուսիսարեւելյան ուղղությամբ, Խանկալիի ուղղությամբ զորքերն ընդհուպ մոտեցել են Մինուտկա հրապարակին, որը գտնվում է դաշնային ուժերի գնդակոծման գոտում», ծգրտել է գեներալը:

Նրա գնահատմամբ, Գրոզնիում գրոհայինները կատաղի դիմադրություն են ցույց տալիս, «քաղաքում նրանց խմբավորումը բավական ուժեղ է»: «3000 գրոհայիններից կեսը վարձկաններ են, որոնք կորցնելու ոչինչ չունեն», ծգրտել է նա:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ուժեղացված է սահմանի պահպանության ռեժիմը

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայաստանում «Ինտերֆաքս» գործակալության սեփական թղթակից

Նրա խոսքերով, սահմանապահները լիովին վերականգնել են սահմանի բոլոր տեխնիկական միջոցները, ազդանշանման համալիրները, ռադիոտեղորոշման եւ լուսարձակման սարքավորումները: Չեչնիայում հակաահաբեկչական գործողության եզրափակիչ փուլ մտնելու կապակցությամբ չեն բացառվում ահաբեկչական խմբերն ինչպես Ռուսաստանի տարածքում, այնպես էլ Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնային սահմանապահ ծառայության զորքերի տեղաբաշխման վայրերում:

Այդ մասին երեկ մամլո ասուլիսում հայտարարեց Հայաստանում ՌԴ սահմանապահ ծառայության (ԴՍԾ) օպերատիվ խմբի պետ, գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Նայմիլոն: Նրա խոսքերով, միջոցներ են ձեռնարկված Թուրքիայի եւ Իրանի հետ Հայաստանի սահմանների պահպանությունն ուժեղացնելու նպատակով: Նա տեղեկացրեց, որ Ռուսաստանի նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինը եւ դաշնային սահմանապահ ծառայության տնօրենն օպերատիվ խմբի առջեւ դրել են Հայաստանի պետական սահմանի պահպանությունն ուժեղացնելու խնդիրներ: Գեներալ-լեյտենանտը հայտնեց, որ սահմանապահ ուղեկալների, զինվորական ավանների տեղաբաշխման վայրերի պաշտպանության ռեժիմը խստացնելու միջոցներ են ձեռնարկվել: Այդ վայրերում բնակվում են սպաներ եւ զինծառայողների ընտանիքների անդամներ: Նա նշեց, որ արդեն երրորդ անգամն է, ինչ հարկ է լինում անցնել պաշտպանության այդպիսի ուժեղացված ռեժիմի: Նայմիլոն տեղեկացրեց, որ անցյալ տարվա սեպտեմբերին անցկացվել են ազգային անվտանգության նախարարության եւ ներքին գործերի նախարարության մարմինների եւ օպերատիվ խմբի ներկայացուցիչների համատեղ խորհրդակցություններ: Դրանց ընթացքում մշակվել եւ ծգրտվել են փոխգործողության, տեղեկատվության փոխանակման, հանրապետության տարածքում ահաբեկչական խմբերի կանխման համատեղ միջոցառումների բոլոր հարցերը:

Տես ▶ էջ 3

ԱՐՑԱԽ

Տաք հրափողը չի ջերմացնում

սկիզբը էջ 1

Ինչքանո՞վ է այս մտավախությունը հիմնավորված։ Ոչ ոք սրա լուրջ փաստարկումը չունի, բայց, միեւնույն է, մտայնությունը կա, եւ դա վտանգավոր է այնքանով, որ ի վերջո երկրապահների համար կարող է դառնալ քաղաքական ծայրահեղությունների անկյունաքար։

Ավելի կոնկրետ՝ վերջին 11 ամիսների ակտիվ դիվանագիտական շփումների արդյունքում ղարաբաղյան խնդրի լուծման ուղիների աստիճանական մոտեցումներն ավելի են ամրապնդում փոխզիջումային տարբերակի հնարավորությունը։ Իսկ փոխզիջումը ենթադրում է կանխակալ դիրքորոշումներից որոշակի նահանջ (որը սակայն չդիտի մերկապարանոց հասկանալ)։ Անկասկած է, որ «երկրապահի» առաջատարների ինքնանպատակ կարծր դիրքորոշումից չձերբազատված «երկրապահ»-ական ստվար մասը օբյեկտիվորեն չի ընկալի իրավիճակը։ Եվ Ղարաբաղի կարգավիճակի ճշտման առաջին իսկ գործնական մոտեցումը, փոխզիջման սկզբունքով, ԼՂՀ իշխանությունների նկատմամբ ունեցած նրանց անվստահությունը կարող է վերածել թշնամության։ Անկախ նրանից, թե ինչ է ենթադրում այդ փոխզիջումը, հայանպա՞ստ, թե՞ հայադավ։

Այս խայծի շահարկումը շատ հավանական է, որովհետեւ «երկրապահ» հասարակական կազմակերպության էլիտան այսօր էլ չի թաքցնում իշխանատենչության իր նկրտումները։ Եթե «Միացյալ Հայաստան» կուսակցությունը երկրապահների հաշվին կայանա նույն պլուտոկրատների հովանու ներքո, ապա հազիվ թե նրանց վերջնական նպատակ տանող ճանապարհին անցնի սոսկ քաղաքական զարտուղիներով։ Կարելի է կանխատեսել (կամ չքացառել) «կոշտ» մրցակցությունը մյուս ուժի (վետերանների) հետ, որն էլ, ինչպես ասում են, հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով։ Ընդ որում, ամեն մի հակընդդեմ քայլ իշխանամետ վետերանների նկատմամբ, կիրականացվի բացառապես կուսակցական ներքնախավի միջոցով։ Այսինքն, իրար դեմ կկանգնեն երեկվա զինակիցները։

Վետերանների միության ջատագովները ինքնավստահորեն նշում են, որ ոչ հեռու ապագայում «երկրապահը» ճեղք է տալու, եւ այդ կազմակերպության անդամներից շատերը միանալու են իրենց։ Եթե այդպես լինի, ապա միանալու են լոկ նրանք, ովքեր չեն ցանկանա քաղաքական խաղերի գործիք դառնալ։

Ե՛վ պատերազմական տարիներին, եւ հրադադարից հետո, ավերակված երկրի վերականգնման ծանր բեռը գլխավորապես եղել ու մնում է նույն սերնդի ուսերին։ Եվ նրանք նույն ազատամարտիկներն են, թեեւ կանգնած գաղափարախոսական տարբեր խրամատներում։

Թվում է, անիմաստ առճակատումներից խուսափելու ճիշտ ուղին զորական կարգի խավի լրիվ ապաքաղաքականացումն է, երկրում իրականացվող բարեփոխումներին նրանց ներգրավելը։ ԼՂՀ կառավարությունը նման լուրջ քայլեր է ձեռնարկում, եւ պարզապես զուտ քաղաքացիական պատասխանատվության զգացում է պահանջվում՝ եթե ոչ աջակցել, ապա գոնե չխոչընդոտել այդ գործընթացին։

Այս օրերին շրջաններում վետերանների համայնքային խորհուրդների ստեղծումը եւս կայունության հաստատման միտվող նպատակ ունի։ Սակայն վետերանների փետրվարյան համագումարը թերեւս ճիշտ պատկերացում կտա հասարակական ուժերի տեղաբաշխման մասին։ Ու դա խորհրդարանական ընտրություններից առաջ խիստ կարեւոր է. ինչքան շատ լինեն առողջ (չքաղաքականացված) ուժեր, այնքան «անարյուն» կլինի ընտրապայքարը։

Քաղաքական բեւեռացումները փոքրիկ Արցախի համար իրոք վտանգավոր են. չէ՞ որ պատերազմը դեռ չի ավարտվել, ու հրազենի փողերը դեռ կարող են «խոսել»։

Կարեւոր չէ՝ որ խրամատներից...

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ ԱՐՑԱԽՈՒՄ

Ադրբեջանի բողոքն առ Շվեյցարիա

Տարածքների անձեռնմխելիության սկզբունքին չե՞ն վստահում

Շվեյցարական հայտնի «Ֆրանկ-Մյուլեր» եւ «Անդրե գրում» ընկերությունների գործունեությունը Լեռնային Ղարաբաղում «ապօրինի է եւ հակասում է միջազգային օրենքների չափանիշներին», հավաստված է Շվեյցարիայի կառավարությանն ուղղված Ադրբեջանի արտգործնախարարության բողոքի նոտայում։ Այս կերպ է պաշտոնական Ադրբեջանն արձագանքում «Ֆրանկ-Մյուլերի» եւ «Անդրե գրումի» գործնական ձեռնարկներին Արցախում։ ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանն «Ազգին» տված իր վերջին հարցազրույցում հայտնել էր, որ «Ֆրանկ-Մյուլերը» Ստեփանակերտում արդեն կազմակերպել է շվեյցարական պատմանդազարդ ժամացույցների արտադրություն, որի համար հատուկ կառուցվել է համապատասխան շինություն, զուգահեռաբար «Անդրե գրումը» մտադիր է Արցախում իրականացնել գյուղմթերքների վերամշակման արտադրական ծրագրեր, բանկային գործունեություն օգտվելով հարկային բարենպաստ դաշտից. ԼՂՀ-ում գյուղմթերքների արտադրությունը, իրացումը եւ արտահանումն ազատված են ավելացված արժեքի հարկից, ինչպես նաեւ այս գործունեությամբ զբաղվողների համար նախատեսված են հարկային եւ վարկային մի շարք այլ արտոնություններ։

Ադրբեջանի արտգործնախարարությունը Շվեյցարիայի կառավարությանն ուղղված իր բողոքի նոտայում Լեռնային Ղարաբաղը բնորոշել է չարչրկված մի բառով՝ գրավյալ տարածք՝ ընդգծելով, որ «Ֆրանկ-Մյուլերը» եւ «Անդրե գրումն» իրավասու չեն գործելու Արցախում մինչեւ ղարաբաղյան խնդրի լիակատար հանգուցալուծումը։ Այս ամենը կարելի է բնութագրել իբրեւ տարածքների անձեռնմխելիության սկզբունքի հանդեպ Ադրբեջանի խուճապային անվստահության արդյունք, որովհետեւ մինչ միջազգային ամենատարբեր ատյաններում, ինչպես նաեւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության բանակցային գործընթացում անընդհատ շեշտադրվում է Ադրբեջանի տարածքների ամբողջականության եւ անձեռնմխելիության սկզբունքը, Ադրբեջանն այդպես բուռն վրդովմունքով է գնահատում շվեյցարական ընկերությունների ազնիվ քայլը զարգացնելու Ղարաբաղի տնտեսությունը։ «Սեփական» տարածքում նման հանրահայտ ընկերությունների գործունեությունը պետք է միայն ողջունվեր հատկապես հաշվի առնելով օտարերկրյա ներդրումների փաստը, սակայն Ադրբեջանը, ըստ ամենայնի, իրատեսորեն է գնահատում ստեղծված իրավիճակը։ Կարող ենք արձանագրել նաեւ, որ Ղարաբաղ օտարերկրյա դրամագլուխ ներգրավելու եւ խոշորագույն ընկերությունների դուստր ձեռնարկություններ բացելու ԼՂՀ իշխանությունների այս քաղաքականությունը դեպի խաղաղ հանգուցալուծում տանող ամենաբարենպաստ ճանապարհն է։

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԹԲԻԼԻՍԻ

Բնակիչները փակել են Թբիլիսի-Երեւան երկաթգծի հատվածը

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հունվարի 27-ին, ժամը 14-20-ը Թբիլիսիի մի խումբ բնակիչներ փակել էին Թբիլիսի-Երեւան երկաթգծի Թբիլիսիին հարող հատվածը խոչընդոտելով Թբիլիսի-Երեւան երթուղով ընթացող գնացքի երթին։ Բնակիչներն այդպիսով իրենց կառավարության ուշադրությունն էին հրավիրում իրենց թաղամասերին էլեկտրաէներգիա մատակարարելու խնդրի վրա։ Երկաթուղու աշխատակիցների եւ տրանսպորտային ոստիկանության հետ երկարատեւ բանակցություններից հետո բնակիչները, ստանալով իրենց անհանգստացնող խնդրի լուծման հավաստիացումները, դադարեցրեցին իրենց ակցիան։

Նշենք, որ այդ գնացքում էր գտնվում ԵԱՀԿ 8-րդ տնտեսական ֆորումի նախապատրաստական սեմինարին մասնակցելու համար Թբիլիսի մեկնած Հայաստանի պատվիրակությունը, որի կազմում էին մի շարք պաշտոնատար անձինք, հասարակական կազմակերպությունների, լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ, լրագրողներ։

ԿՈՉ

Հեռու մնալ սադրանքներից

Երեկ ստացանք «Ազգայնական ակումբ», «Նժդեհյան ցեղակրոն» եւ «Ներդաշնակ աշխարհ» կազմակերպությունների միացյալ հաղորդագրությունը, որտեղ մասնավորապես ասվում է. «ԼՂՀ-ում վերջին ժամանակներս ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակը կապված տեղի ազատամարտիկների «Երկրապահ» եւ «Արցախի վետերանների միություն» կազմակերպությունների առճակատման հետ, խիստ տագնապահարույց է։ Այն թերեւս տանելի լիներ, եթե չհամընկներ Ղարաբաղի շուրջ տարվող բանակցությունների ամեն գնով փաստաթղթի վերածման եւ դրա իրացման փուլին։ Ակնհայտ է, որ արտաքին ուժերը Հայաստանին պարտադրում են ազատագրված տարածքների զիջումներ, որի հիմնական խոչընդոտ դիտվում են ԼՂՀ ազատամարտիկները։ Վստահաբար արտաքին այդ ուժերը քիչ ջանք չթափեցին Արցախի ազատամարտիկներին արհեստականորեն ստեղծված տարբեր ճամբարներում դիրքավորելու ուղղությամբ։ Ստեղծված պայմաններում որեւէ չարամիտ ուժ, նույնիսկ պատահական դիպված կարող են վերոհիշյալ երկու կազմակերպությունների զինյալ բախումը դարձնել կատարված իրողություն, ինչը կլինի կործանարար ողջ հայության համար։

Այս իրավիճակում մենք կոչ ենք անում ԼՂՀ բոլոր ազատամարտիկներին, ազգի եւ հայրենիքի համար բախտորոշ այս պահին ցուցաբերել փոխադարձ հանդուրժողականություն, զերծ մնալ սադրանքներից եւ կրկին հանդես գալ իբրեւ զինական ու բարոյական միասնական ուժ։ Վերստին միասնականանալ՝ արյունով ու տառապանքով ձեռք բերածը չկորցնելու համար. այս է օրվա հրամայականը։

Իսկ ՀՀ քաղաքական ուժերին, մամուլի ու լրատվության միջոցներին հորդորում ենք ոչ միայն ձեռնպահ մնալ կողմնակալությունից ու կրակի վրա յուղ լցնելուց, այլեւ, ըստ հնարավորի, եռանդ գործադրել Արցախի-ազատամարտիկների զույգ միությունները միավորելու ուղղությամբ։

BRITISH AIRWAYS

Շոտլանդական արշալույս «Զվարթնոցում», հագիսով ընթրիք «Արմենիայում»

Հայաստանում Ռոբերտ Բըռնսին նվիրված արդեն կարծես ավանդական դարձող օրն այս տարի սկսվելու է հենց «Զվարթնոց» օդանավակայանից, որտեղ այսօր առավոտյան արշալույսին վայրէջք կկատարի «Բրիթիշ էրուեյզի» ինքնաթիռը եւ ուղեւորների դուրս գալուց հետո շոտլանդական ազգային տարազ հագած «Ռոյ Ջիմի» Վիլսոնի պարկապզուկի հնչյունների ներքո օդանավի կապիտանն արծաթյա սկուտեղի վրա դուրս կբերի հագիսը՝ շոտլանդական ազգային ճաշատեսակը։ Վերջինս հանդիսավոր պայմաններում հագիսը կհանձնի պրն Արթուր Դանլոփին, որը Հայաստանում ապրող միակ շոտլանդացին է հավանաբար, եւ խանդավառ կազմակերպիչն անմահ քնարերգու Ռոբերտ Բըռնսի հիշատակին նվիրված մեր երկրում 2-րդ անգամ անցկացվող այս միջոցառման։

Իրադարձությունը, որն սկիզբ է առել ավելի քան 200 տարի առաջ, երբ երիտասարդ բանաստեղծը վաղաժամ հեռացավ այս աշխարհից, մաս է կազմում ամեն տարի աշխարհի տարբեր կողմերում եւ հատկապես Շոտլանդիայում կազմակերպվող նմանօրինակ հազարավոր երեկոների, որոնց ընթացքում հնչում են նրա հոգեպարար բանաստեղծությունները։

Երեկոյան «Արմենիա» հյուրանոցում դարձյալ Վիլսոնի պարկապզուկի նվագակցությամբ, հագիսը մատուցվելու է սեղաններին՝ ավանդական ուիսքիի հետ։ Այնուհետեւ Վիլսոնին է միանալու նաեւ հայ պարկապզուկ նվագողը, եւ հանդիսության մասնակիցներն ըմբոշխնելու են իսկական շոտլանդական երգ ու երաժշտություն, պար ու արտասանություն։ Տեղի է ունենալու նաեւ բարեգործական վիճակախաղ՝ ի նպաստ Գյումրիի որբանոցի եւ հաշմանդամների «Փյունիկ» կենտրոնի։ Վիճակախաղի գլխավոր մրցանակը՝ ԱՄՆ ուղեւորության երկու տոմս է տրամադրված «Բրիթիշ էրուեյզի» կողմից։

«Բընզյան ընթրիքը շոտլանդական օրացույցի ամենակարեւոր տոներից մեկն է եւ ամեն տարի տոնվում է աշխարհում սփռված շոտլանդացիների կողմից։ «Բրիթիշ էրուեյզն» ուրախ է, որ այդ ավանդական տոնը Երեւան է հասցնում եւ դրա միջոցով երկու արժանի բարեգործական հաստատությունների համար անհրաժեշտ դրամահավաք կազմակերպում», նշեց այս առթիվ Հայաստանում, Վրաստանում եւ Թուրքմենստանում «Բրիթիշ էրուեյզի» տնօրեն Դուգի Դուգլասը։

ԲՐԻՏԻՇ ԷՐՈՒԵՅԶԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ԸՆՈՐՀԱՆԴԵՍ

Մարկետինգի դասագիրք օպտիկայի բնագավառի մասնագետների համար

Երեւանում գործող Հայ օպտիկայի բիզնես-կենտրոնը օրերս հրատարակել է Հայաստանի օպտիկագործների համար մարկետինգի ու մենեջմենթի դասագիրք, որը հնարավորություն կտա վերջիններիս ավելի լավ կազմակերպել իրենց աշխատանքը, դիմանալ մրցակցությանն ու բարձրացնել ծառայությունների որակը։ Գրքի երեկվա շնորհանդեսին տեղեկացվեց, որ հրատարակության ծախսերը հոգացել է «Եվրասիա» հիմնադրամը՝ USAID-ի միջոցներով։ Մոտ 1600 դոլարով հնարավոր է եղել, ինչպես նշեցին նախաձեռնողները, «ամենանվազագույն ծախսերով» հրատարակել մոտ 150 օրինակ, որն անվճար կբաժանվի հայաստանցի մասնագետներին։ Նշվեց նաեւ, որ նման դասագրքով առաջին անգամ Հայաստանում փորձ է արվում տեղացի մասնագետներին իրազեկ դարձնել բժշկական մարկետինգի ու մենեջմենթի արեւմտյան հարուստ փորձին։ Հայ օպտիկայի բիզնես-կենտրոնի տնօրեն Սամվել Պետրոսյանն «Ազգի» հետ զրույցում նշեց, որ Հայաստանում արդեն կան մոտ 40 օպտիկական սրահներ, որոնցից 25-ը՝ Երեւանում, 15-ը՝ մարզերում։ Հայաստանցի մասնագետներին պակասում են մասնագիտական փորձն ու նոր, արեւմտյան ստանդարտներին տիրապետելու ունակությունը։ Հենց այդ հանգամանքն էլ հաշվի առնելով մոտ երեք տարի առաջ հիմնվել է իրենց բիզնես կենտրոնը, որի առաքելությունն է խորհրդատվական ծառայություններ մատուցել մասնագետներին, կազմակերպել նրանց համար դասընթացներ, հետազոտական ծրագրեր, ապահովել հասարակական իրազեկություն, տեղեկատվական աջակցություն ցուցաբերել ու օգնել նրանց գործարար կապեր հաստատելու արտասահմանում։ Կենտրոնը հիմնականում համագործակցում է ամերիկյան մասնագետների հետ, որոնցից մեկը՝ Միչիգանի համալսարանի պրոֆեսոր Ռասել Հեսը, մասնակցել է գրքի կազմմանը եւ ներկայումս գտնվում է Երեւանում՝ օպտիկայի քոլեջ հիմնելու առաքելությամբ։ Ռ. Հեսը շնորհանդեսին հավաքված հայ մասնագետների համար երեկ մի փոքր դասախոսություն կարդաց նաեւ օպտիկայի մասնագիտական նրբությունների մասին, որոնց մեծ մասը, թերեւս, խորհրդային դպրոցն անցած հայ մասնագետների համար նորություն է. ինչպես օրինակ, դեմքի կառուցվածքն ու դիմային համապատասխանեցումը բժշկական ակնոցների ընտրության հարցում, աչքերի խնամքը եւ այլն։

Գ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 9 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353. AT&T (3742) 151065.
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

«Ազգը» բազմիցս անդրադարձել է Ադրբեջանից բռնագաղթված հայերի խնդիրներին, որոնց մեզանում շարունակում են «փախստականներ» կոչել նրանց հավասարեցնելով Հայաստանի «դռները» ժամանակ առ ժամանակ թակող հիմնականում սեւամորթ այն արտասահմանցիներին, որ ինչ-ինչ հանգամանքների բերումով Հայաստանում հաստատվելու կամ (որ ավելի հավանական է) մեր երկիրն իբրեւ այլ երկրներում բնակություն հաստատելու «տարանցիկ» գոտի օգտագործելու նախաձեռնություն են ցուցաբերում: Տեւական քաշքշուկներից հետո նախորդ տարի վերջապես ընդունված «Փախստականների մասին» օրենքն էլ, ցավոք, նույն մեկնակետից է ելնում «փախստականներին» հայրենակցական չափանիշներով տարանջատելու որեւէ «միտում» չդրսեւորելով:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Ստեղծել պայմաններ, եւ մենք չենք բռնի արտագաղթի ճամփան

Հավաստում են փախստականները

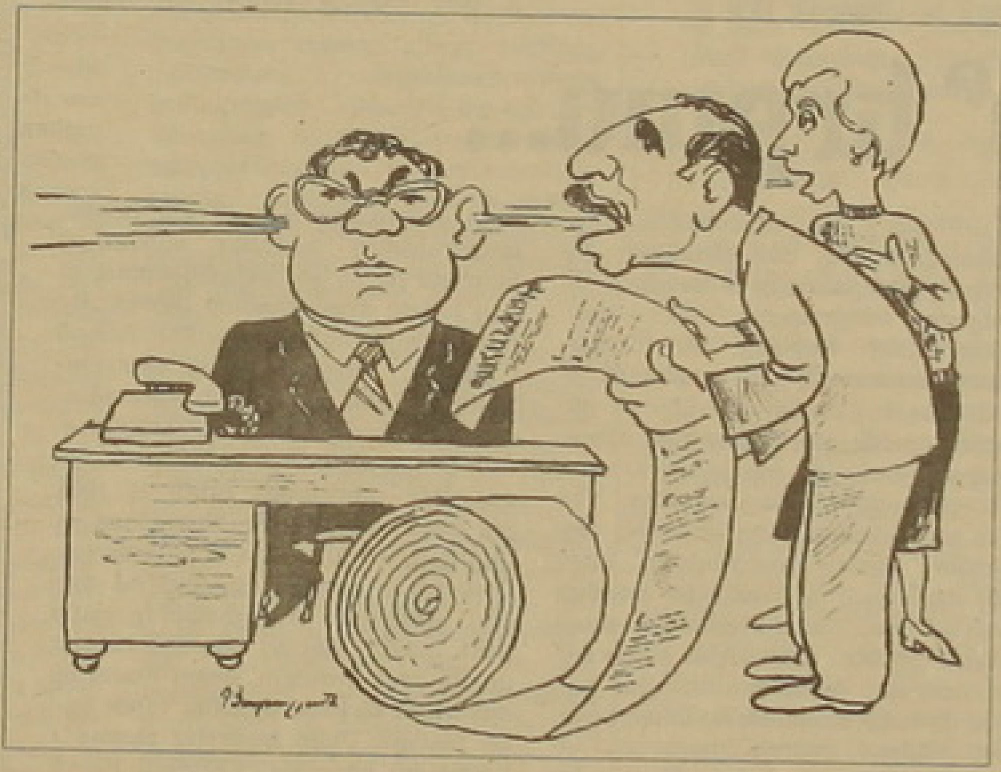

Փախստականների մասին օրենքով նախատեսված, նրանց կարգավիճակը հաստատող վկայականների եւ Հայաստանից դուրս տեղաշարժվելու իրավունքն արտոնող ճամփորդական փաստաթղթերի հատկացման կարգը, նույնպես տեւականորեն չարչրկվելուց հետո հաստատվեց կառավարության նոյեմբերի 20-ի թիվ 695 որոշմամբ, սակայն փախստականների տառապանքները շարունակվում են. ավելի քան 5000 մեր հայրենակիցներ դիմել են ՆԳ անձնագրային վարչություն այդ փաստաթղթերն ստանալու խնդրանքով, սակայն դրանց հատկացումը ձգձգվում է: Հանուն արդարության ասենք, որ, հաստատված եւ ՀՀ նախագահի կողմից վավերացված կարգի համաձայն ՆԳ մարմիններին հանձնարարված է փաստաթղթերի նախապատրաստումն ավարտել եռամսյա ժամկետում, այնպես որ պետությունը դեռ ժամանակ ունի եւ մինչեւ փետրվարի 20-ը կարող է կատարել փախստականների նկատմամբ իր ստանձնած պարտականությունները:

Սակայն, սպասումներից «խոնջացած», վերջիններս անհամբեր են: Մասնավորապես, ինչպես փախստականների անհանգստությունն **«Ազգին»** փոխանցեց Սումգայիթյան հայերի իրավունքների պաշտպանության նախաձեռնող խմբի ղեկավար Ռոման Ղամբարյանը, գտնում են, որ հիշյալ ժամկետը հակասում է նույն փաստաթղթի հավելվածներից մեկում ճամփորդական փաստաթղթերի համար նախատեսված ժամկետին՝ մեկնելու վերաբերյալ դիմումից առավելագույնը մեկ ամիս: Ճամփորդական փաստաթուղթ ստանալու համար, ի դեպ, պահանջվում է ընդամենը դիմում եւ պետական տուրքը մուծված լինելու «հավաստագիր», հակառակ նախապես ասպարեզ նետված բավական կոշտ այն նախապայմանների, որոնք խիստ սահմանափակում էին փախստականների տեղաշարժն արտերկիր. հյուրընկալող երկրի մուտքի վիզան, ճանապարհածախսը (փախստականների համառությունն այս հարցում, ըստ ամենայնի, օգտակար էր):

Սրանով Ադրբեջանից բռնագաղթված մեր հայրենակիցների մտահոգությունները չեն սպառվում: Նրանց պահանջների խճանկարը շատ ավելի բազմազան է եւ, բոլոր «գույներով» դրսեւորված հունվարի 18-ին Բաքվի հայկական ջարդերի 10-ամյակի առթիվ Ծիծեռնակաբերդի բարձունքում, հայերի դեմ սանձազերծված բռնարարքների զոհերի հիշատակը խորհրդանշող խաչքարի մոտ տեղի ունեցած հանրահավաքում ընդունված որոշման մեջ, որի տակ ստորագրել են մոտ 300 բռնագաղթվածներ: Նախաձեռնող խումբն այդ որոշումն առաքել է երկրիս բարձրագույն ատյաններին՝ ՀՀ նախագահին, վարչապետին եւ ԱԺ նախագահին: Պահանջների հսկայական փնջերից առանձնացնենք մի քանիսը:

1. Պաշտոնապես ճանաչել (ԱԺ-ում) 1988-1990 թթ. Սումգայիթում, Բաքվում, Ադրբեջանի մյուս հայաբնակ բնակավայրերում հայերի նկատմամբ իրագործված ցեղասպանությունը, Եվրախորհրդում եւ ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայում բարձրացնել վերջինիս կազմակերպիչներին՝ Ադրբեջանի նախկին ու ներկայիս ղեկավարությանը եւ «պարտակողներին»՝ ԽՍՀՄ իրավապահ ու ղեկավար մարմինների ղեկավարներին Հաագայի միջազգային դատարանի դատին ներկայացնելու խնդիրը:

2. Ստեղծել միջգերատեսչական հանձնաժողով ՄԱԿ-ի եւ միջազգային դատարանի, միջնորդ-երկրների միջոցով բռնագաղթվածների բնակարանների եւ ունեցվածքի, ադրբեջանական եւ խորհրդային բանկերում ներդրված ավանդների լիարժեք փոխհատուցմանը հասնելու համար:

3. Պաշտոնական մամուլում («ՀՀ» եւ «PA») տպագրել վկայականների եւ ճամփորդական փաստաթղթերի հատկացման կարգը (այս պահանջը հիմնավորվում է նրանով, որ փախստականներից շատերն անտեղյակ են իրենց իրավունքներին. Լ. Պ.):

4. Միջնորդել փախստականների գծով ՄԱԿ-ի գերագույն հանձնակատարին դադարեցնելու համագործակցությունը (մարդասիրական օգնության, գրանտների եւ վարկերի հատկացումը) փախստականների խնդիրները լուծելու անկարող ոչ կառավարական կազմակերպությունների հետ:

Ի թիվս այլ պահանջների, «որոշման» մեջ նշվում է նաեւ փախստականներին անվճար բուժօգնության ապահովումը, փախստականներին հատկացվող մարդասիրական օգնության, դրամական նպաստների բաշխման հարցերում առկա չարաշահումների հետաքննումն ու բացահայտումը: Այդ առթիվ փախստականները լուրջ կասկածներ ունեն, եւ քանի որ ՄԱԿ-ի փախստականների գլխավոր հանձնակատարի ներկայացուցիչ Թոմաս Բիրաթը եւ մարդասիրական ծրագրերի վարչության պատասխանատու Ֆաթիմա Շերիֆ-Նորը, Ռ. Ղամբարյանի հավաստմամբ, անտեսել են խնդրո առարկայի վերաբերյալ իրենց դիմումները, իսկ վերջինս, համառելու պարագայում, նույնիսկ սպառնացել է դիմել իրավապահ մարմիններին, մեր ղեկավարներից պահանջում են միջնորդել, որ ՄԱԿ-ի փախստականների գլխավոր հանձնակատար Սադակո Օգատան ետ կանչի իր աշխատակիցներին Հայաստանից:

Ինչ վերաբերում է ճամփորդական փաստաթղթեր ստանալու (Հայաստանը հնարավորինս արագ լքելու) անհամբերությանը, ապա դրա միակ պատճառը, ըստ փախստականների, աշխատատեղերի, ասել է թե՝ գոյատեւելու տարրական պայմանների բացակայությունն է: Փախստականների վարչության կազմում ստեղծել աշխատանքային միգրացիայի վարչություն, որը փախստականների աշխատուժը Հայաստանում կամ Հայաստանից դուրս օգտագործելու հնարավորություն ապահովի, եւ մենք հրաժեշտ կտանք հերթական անգամ վերաբնակվելու ծրագրերին, ասում են նրանք, ինչն, ի դեպ, ներկա պայմաններում անլուծելի խնդիր է թվում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ուժեղացված է սահմանի պահպանության ռեժիմը

Սկիզբը էջ 1

Հաջողվել է կազմակերպել սահմանների պաշտպանությունը սահմանի առավել խոցելի տեղամասերում: Մեծ կարեւորություն է տրվել վարչատնտեսական գործունեության կատարելագործմանը:

Առ այսօր գրոհայինների կողմից Չեչնիա թափանցելու նպատակով հայ-թուրքական սահմանի հատման փորձեր դեռեւս չեն եղել, հայտարարեց գեներալ-լեյտենանտը: Ինչպես հայտնեց Նայմիլոն, անցած մեկ տարում Իրանի եւ Թուրքիայի հետ Հայաստանի սահմաններում ձերբակալվել է 50 սահմանախախտ, որոնցից 35-ը փորձել էին թափանցել հանրապետության տարածք, իսկ 15-ը՝ հեռանալ երկրի սահմաններից: Նրա խոսքերով, դեպքերի մեծ մասը բնութագրվել է նրանով, որ տեղաբնակները սահմանապահներին օգնել են սահմանախախտների ձերբակալման գործում: 1999 թ. նաեւ դիտվել է պետական սահմանի խախտման 45 դեպք՝ կապված հիմնականում անասունների արածեցման, Հայաստանի բնակիչներից անասուն գողանալու փորձերի հետ:

Նայմիլոյի խոսքերով, այսօր ծրագրվում է ամփոփել օպերատիվ խմբի 1999 թ. ծառայողական ու մարտական գործունեության արդյունքները, ինչպես նաեւ սահմանել տվյալ ուղղությամբ պետական սահմանի պահպանության կատարելագործման ու հետագա զարգացման հեռանկարները:

Ռուսաստանցի սահմանապահները հայ-թուրքական 355 կմ-անոց եւ հայ-իրանական 40 կմ-անոց սահմանները պաշտպանում են 1994 թ. կնքված ԱՊՀ արտաքին սահմանի պահպանությանը վերաբերող միջազգային պայմանագրին համապատասխան: Հայ-թուրքական սահմանում իրավիճակը կայուն է, արձանագրեց գեներալ-լեյտենանտը: Վերջին մեկ ամսում փակվել են բյուջեի բոլոր պարտքերը, ստեղծվել վառելիքաքսանյութերի պաշարներ: Սպասվում է, որ փետրվարին Հայաստան կժամանի Ռուսաստանի դաշնային սահմանապահ ծառայության տնօրեն, գեներալ-գնդապետ Կոնստանտին Տոցկին: Դա վկայում է, որ Ռուսաստանը մեծ կարեւորություն է տալիս Հայաստանի սահմանների պաշտպանությանը:

Այսօրվա դրությամբ Ռուսաստանի ԴԱԾ օպերատիվ խումբը կազմված է կիսով չափ տեղաբնակներից եւ կիսով չափ էլ ռուսաստանցիներից: Ռուսական կողմն ապահովում է զինծառայողների ռոճիկները, սպառազինությունը, տեխնիկան, գույքը: Իսկ Հայաստանն ապահովում է սննդամթերքը եւ վառելիքաքսանյութերը:

Գեներալ-լեյտենանտը գտնում է, որ ներկայումս Հայաստանում Ռուսաստանի ԴԱԾ օպերատիվ խումբը բոլոր անհրաժեշտ նախադրյալներն ունի իրեն առաջադրված խնդիրները կատարելու համար:

Փախստականները հանդուրժելով ինքնահաստատվում են

Ադրբեջանից Հայաստան ներգաղթած փախստականները ներկայումս գտնվում են «հանդուրժելով տեղում ինքնահաստատման» փուլում, որն ուղեկցվում է մեկուսացմամբ: Այսպիսի եզրահանգման է եկել «Հազարաշեն» ազգաբանական հետազոտությունների կենտրոնի նախագահ Հրանուշ Խառատյանը զուտ փախստականաբնակ, խառը եւ տեղաբնակ գյուղերի հարեւանությամբ ապրող փախստականների շրջանում կազմակերպության կատարած ուսումնասիրության արդյունքում: Ուսումնասիրողները դրան նախորդող շրջանները պայմանականորեն հաջորդաբար անվանել են «հուզական», «ճանաչողական» եւ «օտարման, մերժման» փուլեր:

Որպես կանոն, փախստականությունն ունի երեք ճանապարհ՝ վերադառնալ իր նախկին բնակատեղը, տեղում ինտեգրվել, տեղափոխվել այլ երկիր: Առաջին տարբերակը հայ փախստականների համար իրատեսական չէ: Վերջին տարբերակը նույնպես բարդ է, քանզի ըստ միջազգային նորեն ընդունված կարգի, եթե մի երկիր արդեն ապաստան է տվել փախստականին, ապա երկրորդը քաղաքացիություն չի շնորհում նրան: Մնում է տեղում ադապտացվելու ուղին, որն անգամ տասը տարի անց այդպես էլ չի հարթվում: Համենայն դեպս, նման համընդհանուր կարծիքի էին Ամերիկայի հայկական համագումարի Հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոնի ու ՄԱԿ-ի փախստականների գծով գերագույն հանձնակատարի ՀՀ գրասենյակի կողմից կազմակերպված սեմինարի մասնակից 14 հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

Փախստականների հարցերով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների թիվը հանրապետությունում հասնում է երեք ու կես տասնյակի: Չնայած դրանց 90 տոկոսը, ըստ «Փախստականների ֆոնդ» բարեգործական միության նախագահ Վլադիմիր Աղայանի, հանգիստ կարող էին եւ չլինել: Ըստ էության, դրանց աշխատանքները համակարգված չեն, չկա տեղեկատվության փոխանակում, գործունեության ընդհանրական ծրագիր, առկա է ուժերի եւ միջոցների փոշիացում, ՀԿ-ները բավարարված չեն նաեւ պետական օղակների աշխատանքով, գտնելով, որ այս ուղղությամբ չկա մշակված նպատակային քաղաքականություն, թեեւ հանրապետությունում ընդունված է հարյուրից ավելի օրենսդրական փաստաթուղթ, փախստականների մասին օրենք, կառավարությանը կից հատուկ վարչություն է գործում:

Բնակարանային ապահովվածության, զբաղվածության, հոգեբանական ադապտացիայի, սեփականության, մշակութային համատեղելիության, լեզվական հիմնախնդիրների շարքում առանձնահատուկ տեղ է գրավում փախստականների քաղաքացիության, ընտրություններին մասնակցության հարցերը: Ըստ որոշ փորձագետների, քաղաքացիության հարցը քաղաքական է, փախստականները քաղաքական հակամարտության սուբյեկտ են, ուստի մինչեւ կոնֆլիկտի քաղաքական լուծումը քաղաքացիության հարցը պետք է առկախվի այդ մարդկանց համար տեղում ապահովելով բնակության նորմալ պայմաններ: Մեկ այլ տեսակետով փախստականներին քաղաքական առումով պետք է հատուկ օրենքով տալ բռնագաղթվածի կարգավիճակ իրավական առումով շնորհելով քաղաքացիություն ընդունելու ազատություն:

Համեմատության համար նշենք, որ Ադրբեջանում 1988 թ. սեպտեմբերին Հայաստանից մեկնած բոլոր անձանց, ովքեր հինգ տարի անընդմեջ բնակվել են հանրապետությունում, մեխանիկորեն շնորհվել է քաղաքացիություն եւ ընտրելու ու ընտրվելու իրավունք:

ՀՀ-ում քաղաքացիություն ստանալու համար անհրաժեշտ է հրաժարվել փախստականի կարգավիճակից: Մարդիկ չեն շտապում դա անել, քանզի մտավախություն ունեն զրկվելու այն սահմանափակ արտոնություններից, մարդասիրական օգնությունից, որ ստանում են: 1999 թ. ապրիլին ընդունված փախստականների մասին ՀՀ օրենքը ցանկացողներին թույլ է տալիս ստանալ փախստականի քարտը եւ ճամփորդական փաստաթուղթ: Ակնկալվում է, որ այդ փաստաթղթի բաշխումը կսկսվի առաջիկա փետրվարից:

Ներկա դրությամբ ՀՀ քաղաքացիություն է ստացել 8,5 հազար փախստական: Դարձյալ քննության առարկա է մնում մնացյալ բազմահազարանոց բանակի ընտրություններին մասնակցության հարցը, որը ավելի սուր է դրվում զուտ փախստականներով բնակեցված գյուղերում, երբ համայնքապետ կարող է դառնալ հարեւան գյուղից տեղաբնակը: Համենայն դեպս, ըստ միջազգային փորձի, փախստականները չեն մասնակցում ազգային ընտրություններին, սակայն նրանց իրավունք է տրվում մասնակցել տեղական ընտրություններին: Ամեն դեպքում, խնդրի կանոնակարգումը չպետք է թողնվի ընտրություններից հաշված օրեր առաջ:

ՏԻԳՐԱՆ ԶԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Յո՞ երթաս...

Երեւանում ԱՄՆ-ի դեսպանատունը պաշարողների մասին առիթ եմ ունեցել մի քանի անգամ գրելու: Ոչ միայն ես, այլեւ ուրիշ մտավորականներ, որոնց սիրտը ցավում է համաժողովրդական արտագաղթից: Գնում են իբրեւ զբոսաշրջիկ եւ այլեւս չեն վերադառնում: Կալիֆոռնիան շատ լուսավոր, հարուստ երկիր է, եթե թեկուզ եւ ցածրակարգ մի աշխատանք գտար՝ պահակի, «բեյբի սիթրի», չարչու, բեռնակրի, հիվանդապահի, մի փոքր էլ մեքենա վարել սովորիր, մեկ-երկու անգլերեն բառ, կարող ես առանց «գրին քարտի» էլ հազար տարի ապահով գոյատեւել, իսկ այնտեղ, որ կողմ նայես, աշխատանք կա, մոռացիր քեզ, թքիր քո ավանդական տուն ու տեղի վրա, գնա ու մարդավարի ապրիր Աստծո պարգեւած քո մնացած կյանքը՝ ազատվելով հայրենիքում ոտնակոխված քո արժանապատվությունից: ԱՄՆ-ի հետ մրցում է Գերմանիայի դեսպանատունը, բայց առայժմ չի հաղթում, սա ֆուտբոլ չէ, այս մրցապարեզում Ամերիկան է աշխարհի չեմպիոնը: Մինչեւ վերջերս Երեւանում Ֆրանսիայի դեսպանատան հսկիչ ոստիկանները ձանձրույթից ճանճ էին քշում, սակայն այժմ նրանք էլ գործ ունեն՝ երկաթակուռ բարձր ցանկապատի մոտ հավաքված բազմության մեջ պահպանել հասարակական կարգը, նաեւ, Աստված մի արասցե, հանկարծ որեւէ ոտնձգություն լինի դեսպանատան դեմ, չէ որ երկիր դրախտավայրը վերածվել է դժոխքի, քրեականացվել, սպանում են եւ չեն պատժվում, սպանում են եւ ուղարկվում ռոմանտիկներ:

Հոգեւոր Հայաստան

Կար ժամանակ, երբ գնացողներին այստեղ մեղադրում էինք, ես էլ նրանցից մեկն էի, ախր, ո՞ւր եք գնում, ինչո՞ւ, միասին շենացնենք հայրենի երկիրը՝ քար քարին դնելով: Եվ հետեղեռնյան շրջանում հիմնադրված մեր վերածննդի շենքը, որի ակունքում կանգնած էր ազգային գաղափարախոսություն ունեցող պետական ականավոր շինարար Ալեքսանդր Մյասնիկյանը, նա, ով առաջինը հորդորեց գրողների, մտավորականների ու արվեստագետների ներգաղթը հայրենիք՝ իրականացնելու նաեւ հոգեւոր Հայաստանը, առանց որի չի կարող լինել Հայաստան, շարունակվում էր կառուցվել ու բարձրանալ՝ սոցիալական կյանքի, տնտեսության, մշակույթի, կրթության բոլոր ասպարեզներում: Երբ իշխանության եկան «նոր հայերը» եւ ուրացան համաժողովրդական հոծ հանրահավաքներում իրենց բարձրագոչ ազգանվեր խոստումները՝ ի շահ իրենց անձի ու անձնախմբի, հնչեցին առաջին մարդասպան կրակոցները եւ ծայր առան հայ ժողովրդի պատմության մեջ աննախադեպ թալան ու խաբեություն, Աստծո արքայությանը փոխարինեց մամոնայի թագավորությունը, մեր ազգային հույսերի կապույտ երկինքը պատվեց սոցիալ-հոգեբանական աղբ ու ժանգով, գլխիվայր շուռ եկավ մեր ժամանակը, երեւան եկան նոր ժամանակայատեր՝ անմարդկային ու հակազգային: Երեկվա դատապարտողներս այսօր գնացողներին չխրախուսելով հանդերձ, գրեթե չենք դատափետում, թեեւ միշտ էլ կարմիր վզկապավոր պիոներներ կգտնվեն, որոնք հանդես կգան «հայրենասիրական» ճառերով, այլ փորձում ենք նրանց հասկանալ եւ տեսնել, թե որտեղ է թաղված պատճառական շան գլուխը: Այժմ ես նրանց չեմ հարցնում ո՞ւր եք գնում եւ ինչո՞ւ, որովհետեւ արդեն բոլորիս այնքան պարզ է՝ գնում են ոչ թե երկնից աստղեր իջեցնելու, այլ ընդամենը պահպանելու իրենց եւ անմիջական հարազատների ապրելու պարզ մարդկային իրավունքը: Մնացողներից ո՞վ նրանց հարց կտա ու կասի՝ ինչո՞ւ ես ուզում ապրել, մնա եւ շատերի նման փոշիացիր: Ո՞ր մեկը կլինի բարոյական՝ գնացո՞ղը, թե՞ հարցնողը: Ահա թե ինչու ես այս հարցն ուղղում եմ անկախության գլխարկով (ցավոք սրտի՝ ոչ գլխով) իմ հարազատ պետությանը՝ իմ մեկ ու միակ պետություն, յո՞ երթաս...

Հայրենիքը՝ վտանգի մեջ

Ազգասեր պետությունը պարտավոր է սիմֆոնիկ կոմպոզիտոր լինել եւ դիրիժոր, այնինչ այս տասնամյակում մենք միայն դուդուկի ողբասացություն լսեցինք: Իբրեւ ականատես եմ վկայում, ներս ու դուրսի մարդ, որը ոչ թե տարին, այլ կյանքի յուրաքանչյուր ժամն զգացել է, ապրել եւ անդադար վերապրել բոլոր նյարդերով, սիրտ ու մտքով, իր ամբողջ հոգով եւ գոյությամբ: 92-95 թթ. հայրենյաց ժողովուրդը ցրտի, մթության, սովի ճիրաններում էր, բայց հույս ուներ, որ շուտով կյանքը կբարելավվի: Այդ հույսը մեզ փրկեց: Այսօր մեր բնակարաններում, փառք Աստծո, լույս կա, որից, իհարկե, ոչ բոլորն են ի վիճակի կատարելապես օգտվել, թանկ է, շատերի գրպանին անհարիր: Դեռ զգալի չափով մնում են ցուրտն ու սովը, չմոռանանք, որ Հայաստանը մեր մայրաքաղաքը չէ միայն, երկիրն է, որի մեծ մասում տնտեսական կացությունը շարունակում է մնալ խիստ տագնապալից, հատկապես լեռնային շրջաններում հարյուր հազարավոր մարդիկ քաղցում են, բարվոք չէ նաեւ Արարատյան դաշտի գյուղերի վիճակը: Չխաբվենք այս կամ այն տոնի կապակցությամբ Երեւանի Մարզահամերգային մարմարաշեն ճեմասրահում եւ այլուր երբեմն բացվող գեղեցիկ սեղաններից, ժողովուրդը դրանց կրճոններն անգամ երազում չի տեսնում: Այժմ հույսը եւ կա, եւ չկա, հայրենում այս արտահայտությունը հիմնականում նշանակում է բացակա հույս: Մեր ժողովուրդը, որ միշտ էլ գոյատեւել է ոչ միայն հացիվ, ներկայումս համատարած զգում է նաեւ քաղց՝ ոգու եւ հոգեղենության, իրականացել է Վարպետի հայրենասեր ու տառապող հուզաշխարհի տեսիլը՝ «Ես ձեզ ասում եմ՝ կգա Ոգու սով, Եվ դուք կըքաղցեք ծուխ սեղանի մոտ»: Չկա եւ այդ սեղանը, հետեւաբար՝ մեր այս ճակատագիրը կրկնապատիկ ողբերգական է:

Ոմանց, հատկապես որոշ սփյուռքահայերի, սրտով չէ, որ տեղացիներս խոսում ենք մեր ցավերից, չեն հավատում, կարծում են սեւացնում ենք հայրենիքը, չեն ուզում լսել, իրենց տաք անկյունից հայրենասիրություն են խաղում՝ արդարացնելու այստեղ իրենց բացակայությունը, նույնիսկ սպառնում են մեզ՝ իրենց քույր ու եղբայրներին, չհամարձակվենք հայրենիքիս ըսել այլից վրա հոնք կա: Այս տարիներին հարեւանս նամակներ էր հասցեագրում Արենիի հորաքրոջը՝ իր եւ մեր կյանքը նկարագրելով: Մեկ էլ հեռավորական ուղարկված պատասխանը եղավ. «Կարպիս, վերջին երկու ծրարներդ առանց բանալու աղբարկղը նետած եմ, այլեւս բավ է, չեմ ուզեր լսել, կվախնամ սիրտս մարի, հարազատ հորաքրոջդ ինչո՞ւ կտանջես, երբեւէ գեշ բան մը չըրի քեզի, յա, միայն ուրախ լուրեր տուր պատեհի հայրենիքես...»: Եվ Կարպիսն այլեւս, առ այսօր, նամակ չի գրում ոչ հորաքրոջը, ոչ էլ սփյուռքահայ ուրիշ բարեկամների, որովհետեւ ազնիվ է եւ չի կարող խաբել: Սա բացառիկ օրինակ չէ, այլ բավականին տարածված հայացք ու հոգեբանություն:

Հարց, կարիք կա՞, արդյոք, ծավալել Հայաստանի դեղնախտային իշխանությունների քննադատությունը եւ հասարակական-սոցիալական ծանրագույն կյանքի բացահայտումներ անել: Ոչ միայն կա, այլեւ պարտադիր է, եւ դա պիտի արվի ազգովին, եթե մեկ ազգ ենք, իսկ, կարծում եմ, այդպիսին ենք մեր նախաստեղծ արմատներով եւ ճակատագրական պատմությամբ, որտեղ դիվանագիտորեն հրապարակ նետված ու կեղծ բարեպաշտությամբ անվերջ հոլովվող, արդեն տասնամյա «անցման ժամանակաշրջանը», վերջապես, անցնի, թե չէ, մեկ էլ տեսար, հաջողությամբ կիրառվող խաբեությունից ոգեւորված, հայրենի պետությունն «անցման ժամանակաշրջան» կհռչակի ամբողջ 21-րդ դարը, եւ մեր ժողովուրդը, էլի շատ տասնամյակներ, կշարունակի խեղդամահ ալեկոծվել անծով Հայաստանի ծովում:

Ողբերգական հանրահաշիվ

Ըստ Համաշխարհային բանկի եզրակացության, Հայաստանում հարկադրված պարապուրդում են գտնվում որեւէ տեղ աշխատող մարդկանց 25 տոկոսը, այսինքն՝ մեր կարգ ու կանոնով, իրականում՝ անկարգությամբ, ոչ մի քոռ լումա չեն ստանում: Հիմա տեսնենք, թե քանիսն աշխատանք ունեն: Այստեղից է աշխատանք որոնողների եւ թափուր աշխատատեղերի հարաբերակցությունը. 1 տեղին հավակնում է 179 մարդ (1996 թ.), 1 եւ 336 (1997 թ.), 1 եւ 246 (1998 թ. առաջին կիսամյակ): Մինչեւ 30 տարեկան գործազուրկները կազմում են ընդհանուր գործազուրկների թվի 32 տոկոսը, (այս տարի): 30-50 տարեկան՝ 59 տոկոս (այս տարի): Գործազուրկների 12 տոկոսն ունի բարձրագույն, 23 տոկոսը՝ միջնակարգ մասնագիտական, 64 տոկոսը՝ թերի կամ միջնակարգ կրթություն: Սպիտակում կա 60 հազար աշխատունակ, որոնցից գործ ունի մեկ քառորդը: Հարց չտա՞մ, եթե երջանիկներն ամսական ստանում են միջին հաշվով 10 հազար դրամ աշխատավարձ (հիմա՝ 20 դոլար), թոշակառուները՝ սրա ճիշտ կեսը, մի՞թե դա նշանակում է, հարգելի պետություն, որ դու քո ժողովրդին աշխատավարձ ու թոշակ ես տալիս, արդյոք նրանք էլ բյուրավոր դժբախտների պես գործազուրկ եւ անթոշակ չե՞ն:

1990-ից ի վեր, պաշտոնական տեղեկատվությամբ, հայաստանյան ժողովրդի բնական աճը կրճատվել է 67 տոկոսով, ծնելիությունը՝ 48, ամուսնությունների քանակը՝ 50: Երիտասարդ զույգերը չեն պսակվում, որովհետեւ ի վիճակի չեն կին ու ընտանիք պահել: Աղջիկները չեն ամուսնանում, քանի որ հազարավոր տղաներ հեռացել են Հայաստանից, ո՞ւմ հետ ամուսնանան այդ գեղեցիկ աղջիկները՝ ծերերի՞, հիվանդների՞, գնացեք պետական ու մասնավոր բուհերի հատկապես հասարակագիտական ֆակուլտետներ, ուրախալի տեսարան՝ հազարավոր ուսանողուհիներին հազիվ մի քանի տասնյակ ուսանող է բաժին ընկնում, սովորում-ավարտում են առանց ընկերության, առանց սիրո եւ, տակավին չծերացած, արդեն ծեր են եթե ոչ մարմնով, ապա հոգով, տխուր եւ միայնակ: Հարգելի պետություն, դու ծերացնում ես մեր ազգը, որն իր գոյության հազարամյակների ընթացքում երբեք այսքան ծեր չի եղել, թե չէ չէր հաղթի, չէր պարտվի, ծերությունը չի հաղթում եւ չի պարտվում, նա հաշտվում է իր ճակատագրին, իսկ ազգ պահողը ճակատագրի դեմ մշտական կռիվն է՝ անկախ մինչեւ իսկ բացասական արդյունքից:

Ինքնաթիռ նստողներին օդը փողով ենք ծախում: 20 հազարից ավելի թմրամոլներ՝ 18-25 տարեկան են: 140 հազար ընտանիք բնակարան չունի: Երկրաշարժի գոտում բազմաթիվ ընտանիքներ ապրում են նավթի, բենզինի, մազութի երկաթե ցիստեռներում, որոնք ամռան շոգից դառնում են հնոց, ձմռանը՝ սառնարան: Երեւանի բնակչության 50 տոկոսը տուն ու տեղը վաճառելու հայտարարություններ է արել: 40 բնակարանավաճառողներին լավագույն դեպքում ընկնում է մեկ գնորդ: Այս ողբերգական շուկան ներկա է նաեւ երկրորդ ու երկրորդական քաղաքներում եւ շատ գյուղերում: Վաճառքի է հանված ամբողջ Հայաստանի բնակֆոնդի զգալի մասը: Մաքսանենգություն: Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերում տարեկան ծախսվում է 10 հազար դոլար, բնակչությամբ մեզանից երկու անգամ փոքր Էստոնիայում՝ 700 հազար: Բացակայում է հանրային ծառայության ոգին, Աստված չանի հարց ունենաս տալու որեւէ իշխանավորի, հավիտյանս հավիտենից կմնաս անպատասխան: Մեր աշխատավորը որեւէ կերպ պաշտպանված չէ, անտեր է, եթե ի վիճակի ես, ինքդ քեզ տիրություն արա, քեզ դատիր ու արդարացրու կամ դատապարտիր: Հոկտեմբերի 27-ից՝ վախի նոր թանձր մթնոլորտ: «Նստած ենք վառոդի տակառին, որը կարող է ամեն պահ պայթել» (ՍԻՄ նախագահ): «Վտանգված է ոչ միայն անկախությունը, այլեւ ազգային գոյությունը» (Մտավորականների խորհուրդ): «Սպասվում է համեստ պետբյուջե. 2000 թ. կյանքը չի լավանա, կլինի ծանր ու դժվարին» (հանրապետության նախագահ): «Ահաբեկչության ճանապարհով Հայաստանում կատարվել է պետական հեղաշրջման փորձ» (Նույնը): Արեւմուտքը խիստ կասկածանքով է նայում մեր ժողովրդավարությանը՝ կա՞, թե՞ չկա, մենք՝ ներսի բաց աչքով, չկա: Անգլուխ լավատեսներ չլինենք՝ ճիշտ տեսնենք մեզ եւ մեր իրականությունն ու կյանքը: Մեր հայրենիքի բնության առողջությունն աղետալից է, ժողովրդինը՝ նմանապես: Սրտային հիվանդությունները աճել են շուրջ 300 անգամ, իսկ մյուսնե՞րը... Հատկապես տագնապալից է դպրոցականների վիճակը, որոնցից միայն 10 տոկոսն է օրինակելիորեն առողջ: Տեղի է ունենում ինտելեկտուալ սեփականության՝ քո շնորհների, մտքի, գիտելիքների ահավոր շահագործում, դրանք այսօր մեզանում մինչեւ անգամ պարզ-կենցաղային ապրանք չեն, ոչ թե անգին են, այլ չունեն որեւէ գին, լավագույն դեպքում առնում են, սակայն չեն վճարում այնքան, որ կարողանաս գոնե ֆիզիկապես «վերարտադրվել», տուր, նվիրիր, եւ ինչ դեմագոգիկ պատճառաբանություն՝ քո հայրենասիրական պարտքն է: Լեզուս չորանա, բայց ո՞ւմ չասեմ՝ այսպիսի հայրենիքը կարելի՞ է սիրել, սա հայրենիք էլ չէ, շատ հեռու է նրանից, այլ հայրենիքի ծաղրանկարն է, որ մեր իշխանությունները տարիներ շարունակ նկարում են ու կատարելագործում, եւ այդ նկարը, հավատացած լինենք, մեր հազարամյա պատկերասրահի ամոթն է լինելու: Թալանն ու ոճրագործությունները չեն պատժվում, «Որբացուցիչ դեմքի հանցանացան» է օրենքը, որով առաջնորդվում է ամեն բան: Այսօր մենք զարգացող երկիր էլ չենք, այլ շատ առումներով հետամնաց ու վայրենի: «Պորնոգրաֆիկ ինքնաստեղծությունն է գործում կախվելով ծառից, որովհետեւ նրա ընտանիքը չունի 500 դրամ (1 դոլար)՝ դպրոցի համար վառելափայտ գնելու: Երկու հարեւան պատասխան են իրար սպանել 1 լիտր կաթի համար: Մեկը կամրջից նետում է երեխային, հետո ինքն է ցատկում: Մայրն ու տղան կացնահարում են ամուսնուն եւ հորը: Լրագրավաճառն ինքնակիզվում է Հանրապետության հրապարակում... Զինված պատանին փորձում է պատանդներ վերցնել: Կրակոցներով սպանվում են ամուսինը, կինը եւ աղջիկը, հանցագործները խնայում են միայն 1,5 տարեկան թոռնուհուն» (մամուլից): Ծերերի երկրում ընդամենը երեք ծերանոց՝ 420 մահճակալով, պայմանների մասին ավելորդ է խոսելը: Այս շղթան վերջ չունի:

Փրկիչ դեղ

Ներկայիս շատ կերակրատեսակները պարունակում են անօրգանական նյութեր ու քիմիա, որոնք մարդու մեջ վերածվում են առողջությանը սպառնացող թույնի: Ամերիկացի բժիշկ Պոլ Բրեգը գտել է այդ թույներից ազատվելու միջոց՝ քաղցը. տարին չորս անգամ կատարելապես սոված մնալ 10-ական օր, յուրաքանչյուր շաբաթ՝ մեկ անգամ, 24-36 ժամ: Մեր ազգասեր իշխանավորներին այնքան է դուր եկել այս դեղատոմսը, որ նրանք, խիստ մտահոգված ժողովրդի առողջությամբ, նրան քաղցած են պահում տարին 360 օր, որ հավասար է 8640 ժամի՝ բացառություն անելով Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդյան մի քանի օրերը: Իսկ իրե՞նք. իրենք ուտում են ամբողջ տարին, թույների հանդեպ իմունիտետ ունեն:

Երբ պետություն-դիրիժորը նոտաներից դուրս է կամ ներկա է իր պաշտոնավորությամբ, սովորաբար, հասարակություն-նվագախումբը, նույնիսկ ընտիր կատարողների առկայությամբ, աղմկում է, եւ չի հնչում քո իղձերի սիմֆոնիան, կորչում են կենսական շատ մեղեդիներ, ժամանակը տակնուվրա է լինում, ներդաշնակություն, սեւ շուկա, շատերը փորձում են եղնել աշխարհի շալակը, իրենց եսն ու եսականությունը ծախել մենակ տեղ եւ կանգնել հնարավորին չափ բարձր ու քաղաքական պատվանդանին, որը ցեխոտ երկիրը մթնում է, հորիզոնն անտեսանում, հողը երերում է ոտքերի տակ, արեւի խավարում ու երկրաշարժ չէ, այլ ազգային-հասարակական աղետ: Տասը տարի մեր ժողովուրդն ապրում է ֆիզիկական եւ հոգեկան զրկանքների մեջ, դեռ ի՞նչքա՞ն կարելի է դիմանալ, մի՞թե վերջին նվազ ուժերն էլ պիտի նվիրենք նրան... ինչ է թե ծառայել անկախություն է գրված: Ունի՞ց է նա անկախ, մեզնի՞ց, այո:

Երկրապահ է ամբողջ ազգը

Երկրապահին մտահոգում են «ներկա իշխանությունների նկատմամբ ժողովրդի մեջ աճող անվստահությունը, խորացող անհանդուրժողականությունը եւ սոցիալական բեւեռացմամբ պայմանավորված հուսախաբության երեւույթները»: Վաղուց պետք է մտահոգեին: Նաեւ «ներկան նա չպիտի անջատի անցյալից, որտեղ սկիզբն է եւ պատճառը, այսօր «ներկան» բազավորում է «ավերակաց վրա», շատ դեպքերում՝ երեկվա ավերակիչ մոտեցումներով, դա նրան թեեւ չի արդարացնում, բայց նրա թուլություններն ու խոցերը դարձնում է թափանցիկ եւ հասկանալի: Հասկանանք, որ մեր պետության նավը, որով երկիրն ու ժողովուրդն են նավարկում, ոչ թե օրերս է հիվանդացել, այլ տասնամյա հիվանդ է, ենթակա մեր մեծ պայքարի եւ համազգային իղձերի անվերադարձ խորտակման: Կասկածից վեր է, երկրապահը եղել եւ մնում է մեր նորագույն գոյության կարեւորագույն հիմքերից... երկիր պահող ուժ, բայց նա պետք է տեսնի նաեւ իրեն: Երբ նա, իր որոշ «բարձրախոսներով» դիրքավորվում է հանրապետության նախագահի դեմ եւ արտահերթ նախագահական ընտրությունների կոչ անում, արժանանալով ծափ-ողջույնների, ես, շատերի նման, մտահոգվում եմ: Երբ նրա որոշ սպաներ, որքան էլ վաստակաշատ, փորձում են Հայաստանի աշխարհագրությունը խմբապետավարի բաժանել տնտեսական ազդեցության ոլորտների՝ իրենց սեփականաշնորհում անելով, ի վարձատրություն իրենց թափած արյան, մոռանալով, որ արյունն անգին է, ես մտահոգվում եմ: Երբ նա, եթե ոչ ըստ էության, ապա խոսքով պաշտպանության տակ է առնում լոկ նորանշանակ վարչապետին ու «Միասնություն» դաշինքին եւ ոչ ամբողջ ազգը, ես մտահոգվում եմ: Երբ նա կարծում է, թե միայն ինքն է երկրապահ, իսկ հայ ժողովուրդը՝ հանդիսատես, ես մտահոգվում եմ: Երկրապահ եղավ եւ է ամբողջ հայ ազգը՝ ռազմաճակատներից մինչեւ խոր թիկունք, ամեն հայ, ժողովուրդը պահեց իր երկիրը՝ ամենօրյա տառապանքով, եթե նա չլիներ, չէր լինի եւ երկրապահ: Չէի ցանկանա, որ երկրապահի շարքերում ցեցեր հայտնվեին՝ նրան քայքայելով ներսից, որպեսզի նա միշտ լինի ուժեղ եւ առողջ մարմնով, բարոյականությամբ ու մտքով:

Շեքսպիրի հերոսը ողբում էր բառերի վրա, իսկ մենք՝ թվերի, որոնք թվաբանական ռեգրեսիայով (հակառակ պրոգրեսիայի) 1990-ից հետո անվերջ նվազում են մեր իրականության բոլոր էական ասպարեզներում՝ կյանքը հրելով դեպի զրոյական կետ, մեզ ասես շշնջում ահավոր բառեր՝ հող էիր, հող դարձիր:

Բարոյականություն

«Երկիրը» շատ ցավալի եւ տխուր համեմատություն է անում, որքան էլ չես ուզում հավատալ՝ սեւով սպիտակի վրա է տրված: Հայոց պետությունն անտերության է մատնել զոհված ազատամարտիկների կանանց ու երեխաներին, վերջիններս, արդեն քանի ամիս, 4000 դրամանոց խղճուկ նպաստն էլ չեն ստանում: Իսկ հարեւան Ադրբեջանում զոհված շեհիդի (այսպես են նրանք կոչում իրենց ազատամարտիկին) ընտանիքները, կառավարական որոշմամբ, համակողմանիորեն պաշտպանված են՝ չեն վճարում բնակարանային, կոմունալ եւ հեռախոսային վարձեր, նրանց երեխաների համար բարձրագույն եւ միջնակարգ մասնագիտացված հաստատություններում ուսումը ձրի է, բոլորն ստանում են նպաստ, երկրի տարածքում երթեւեկում անվճար: Եվ այս ամենը՝ պարտված երկրում: Եվ այս ամենը՝ հաղթանակած երկրում, որտեղ «նոր հայերը» կարող են կազինոներում եւ ռեստորան-հյուրանոցներում մեկ գիշերվա մեջ մեր զոհվածների երեխաների նպաստային ամբողջ բանկի տասնապատիկը քամուն տալ: Ուրեմն, մենք դեպի զրոն ենք շարժվում նաեւ բարոյապես, եւ դա, գուցե, ամենավտանգավորն է: «Կոտայք» գարեջուրը (Կոտայք է, ոսկի թե ադամանդ՝ բոլոր դեպքերում ջուր է) միջազգային մրցանակ ստացավ: Ո՞վ ուրախ չէ, բայց... Այդ առթիվ կազմակերպվեց բառիս իսկական իմաստով համազգային ճաշկերույթ, որի ընթրիք տեսարանները ցուցադրվեցին հեռուս-

տատենությամբ, ամբողջ ազգը տեսավ նաեւ մարդկության պատմության ամենամեծ, շքեղ ու բանկարժեք տորթը, եւ ինչ հիացական-ցնծալից ծառեր, նույնիսկ՝ քաղաքական մակարդակով, ասես մեզ վերադարձրել էին կամ մենք էինք հեռուստաբար գրավել Արեւմտյան Հայաստանը, վերջապես իրականացնելով մեր հուզաշխարհի մշտարթուն ձգտումը՝ արդար եւ նվիրական պահանջատիրությունը: Մինչեւ ե՞րբ մենք մեր հույսն ու բախտը պիտի գրենք ջրի վրա: Քաղաքական գործիչը իրավունք ունի՞ հիանալու քաղցր ու լղրձուն տորթով եւ դաժանորեն գնդակահարված Ազգային ժողովի խոսնակի, վարչապետի, պատգամավորների տաք արյանը նայելով ասել, թե հանցագործները «ռոմանտիկ երիտասարդներ» են, մի՞թե նա չգիտի, որ մարդասպանությունն ու ռոմանտիզմը հակառակ բեւեռներ են, ուրեմն՝ չի իմանում, ինչպե՞ս մեր կյանքը վստահենք նրան եւ նմաններին, որոնք պատել են ազգային-քաղաքական դաշտի երկինքը: Եվ կամ ի՞նչ ասեմ իմ հարգելի քաղաքական գործչին, որը վերջին տարիներս ազնիվ ու համարձակ պայքար է մղում հասարակական չարիքների դեմ, սակայն մոլորվում է՝ «Ես չեմ կարող նրանց մարդասպան անվանել, անմեղության կանխավարկած գոյություն ունի, դատարանը դեռ չի որոշել, որ նրանք մարդասպան են»: Եթե դատարանը վաղը որոշի, որ նրանք մարդասպան չեն, հալած յուղի տե՞ղ ես ընդունելու այդ որոշումը եւ համբուրելո՞ւ ես նրանց ճակատներն ու հրազենափողերը: 30-ական թթ. «տրոյկա» դատարանը «ժողովրդի թշնամի» հայտարարեց Բակունցին ու Թոթովենցին եւ գնդակահարեց, հավատացի՞ր, որ նրանք եւ շատ այլ մտավորականներ «թշնամի» են, այն էլ՝ «ժողովրդի»: Քաղաքագետն իրավունք ունի՞ Պարոնյանի փաստաբանի նման դատելու, կինդ վատահամբավ տան «դուռն կոտրելով ու խորտակելո՞վ ներս մտած է, թե՞ դուռը բաց գտնելով ներս մտած է»: Պաղտասարը տալիս է այնքան պարզ ու ճշմարիտ մի պատասխան. «Ինչո՞ւս պետք, բավական է, որ մտած է հոն»: Ուրեմն, ասում է փաստաբանը, «բաց գտած է դուռն ու ներս մտած է, ահա նրբացուցիչ դեպք հանգամանք մը...», որը ոչ այլ ինչ է, քան «անմեղության կանխավարկած»: Մարդասպանները ԱԺ շենքի դռները բաց գտած եւ ներս մտած են, բայց մենք մի Պաղտասարի մակարդա՞կ էլ չունենք ասելու՝ բավական է, որ մտած են հոն, ուրեմն մարդասպան են, ուրիշ էլ ի՞նչ անուն տալ նրանց:

Կան բարոյականության նշաններ, որոնք մի զգալի չափով բնորոշում են ատրողներին եւ նրանց ժամանակը: 1920-ին մեր առաջին հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Ավետիս Ահարոնյանը մեկնում է Փարիզ՝ մասնակցելու Խաղաղության կոնֆերանսին, ապա եւ ստորագրելու Սեւրի հաշտության պայմանագիրը: Փարիզում նրան բերում են շքեղ հյուրանոց, սակայն Ահարոնյանը կտրականապես հրաժարվում է այնտեղ մնալ եւ խնդրում իրեն տեղավորել համեստ ու էժանագին հյուրատանը՝ զարմացած հյուրընկալներին բացատրելով, որ ինքը եկել է իր ժողովրդի փողով եւ չի կարող իրեն շռայլություն թույլ տալ: 1999-ի աշնանը, ԱԺ ողբերգությունից հետո, Փարիզ է գործուղվում երրորդ հանրապետության ԱԺ մի քանի շաբաթական նախագահը: Հետաքրքիր է, իր ժողովրդի փողերով քանի՞ աստղանի հյուրանոցում եղավ թեկուզեւ մեկ ժամ... Դժվար չէ կռահել, եթե նկատի ունենանք նրա աղմուկ հանած, 140 միլիոն դրամ արժողությամբ (280 հազար դոլար) ծառայողական անխոցելի ավտոմեքենայի արագ «սեփականաշնորհումն» աղքատ ժողովրդի հաշվին եւ նույնքան էլ արագ ընտանեկան փափուկ վայրէջքը Հրազդանի ձորի կառավարական առանձնատուն: (Ծիծաղե՞նք, թե՞ մտահոգվենք, աչքովս եմ տեսել՝ Ամստերդամի քաղաքապետը հեծանիվով էր աշխատանքի գնում ու տուն վերադառնում): Ես լուսնից չեմ իջել: Այո, բարձրագույն պաշտոնյան պետք է պաշտպանված լինի եւ անհամեմատ բարվոք ապրի, քան ես ու շատեր: Մեկ պարտադիր նախապայման կա. նա պետք է հասարակությանն ապացուցած լինի իր անկեղծ մտահոգվածությունը պարզ մարդու եւ ժողովրդի, որի խոսնակն է, ապահովությամբ, նրա կյանքի պայմանների բարելավմամբ:

Վարագույր

Մենք հիմնականում դարձել ենք ներմուծող երկիր: Տարը տարում տարը վարչապետ: 1000 անբարոյական կին (հայտնաբերվածները), որոնցից 100-ն աշխատում են արտասահմանում: «Գործազրկությունը, աղքատությունն այս աղջիկներին մղում է այդ ճանապարհը» («Գոլոս Արմենիի»): «Պետությունը գտանահատի եւ արտագաղթը ոգեւորողի դերում»: «Արդեն որերորդ անգամ ժողովուրդը համոզվեց, որ պետությունը որեւէ հույս չի թողել իրական առաջընթացի եւ արժանապատիվ կյանքի համար» (նույն տեղում): «2000 թ. Հայաստանի արտաքին պետական պարտքը՝ 918 մլն դոլար»: «Հայաստանի տնտեսությունը ոչ թե աճում է, այլ գոյատեւում» (կարծում եմ, մեղմ է ասված): «Հայոց պետությունը վերածվում է մի մեծ հարկային տեսչության» («Ազգ»): Կարեն Դեմիրճյանն ասում էր՝ ինչպե՞ս չեք հասկանում ամենապարզ բանը, պետությունը չի կարող հարկահավաքությամբ գոյատեւել, ժողովուրդը պահող բյուջե ունենալ, անհրաժեշտ է արդյունաբերություն աշխատեցնել: «Գնալով խորանում է պետական կառույցների նկատմամբ անվստահությունն ու անտարբերությունը, սեփական երկրում պետության կամայականություններից պաշտպանված չլինելու զգացումը» (Նոր կառավարության ծրագրից): Այս ամենի պատճառներ են դիտվում անարդյունավետ պետական կառույցները, ուժայինների անհարկի խառնվելը տնտեսական կյանքին, «կաշառակերության բարձր մակարդակը, ի մասնավորի՝ իրավապահ եւ պետական մարմիններում» («Ազգ»): «Մեզանում բարքերն են աղավաղված՝ մինչեւ ուղն ու ծուծը» («Իրավունք»): Անկախությունն ըստ էության չցանած՝ արդեն գաղութանում ենք, Ղարաբաղում ձեռք բերված պատմական հաջողությունները վտանգվում են ազգային անմիաբանությամբ: 1994-ին՝ 400 հազար արտագաղթողներ: Այս դրաման 1996-ին դառնում է 600 հազար: 1998-1999 թվականներին՝ շուրջ մեկ միլիոն: Սրանք պաշտոնական թվեր են: Եթե նկատի առնենք, որ տասնամյակների ընթացքում մենք հիանալի ցուցադրել ենք թվերը նիհարացնելու կամ չաղացնելու մեր տաղանդը, արտագաղթման իրական պատկերը կարող է ավելի ողբերգական լինել: Այսօր Հայաստանի ազգագրությունը նման է մեր սողոսկված-ցանցառ անտառներին: Ոչ բնական, այլ արհեստավարժ խոր անդունդ է փորված ժողովրդի եւ իշխանության միջեւ:

Երբ պետությունը գնում է, գալիս է Աստված: «Եթե մեր կենցաղի մասը դարձնենք աղոթքը, աղոթքով սկսենք եւ ավարտենք մեր օրը, շատ հարցեր կլուծվեն», -ասում է Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը: Ազնվագույն, երկնքի պես ջինջ ու կաթնյա մի հայացք, որը մեր 1700-ամյա քրիստոնեությունը կյանքի չի կոչել, որովհետեւ մեր փոքր ածուն (թեկուզ եւ մեծ ու բյուրավոր լինենք) հիմնականում ֆիզիկական էություն է եւ ոչ մետաֆիզիկական, նրա հայացքը հողին է, ոչ երկնքին, դեպի աստրալ սրբությունները, նա որոնում է գետնատարած կյանքը եւ ոչ այնկողմնայինը՝ տիեզերական ակնաքարի լույսով: Պետությունը մեզ անհրաժեշտ է եղել Աստծո կողքին եւ նրանից առաջ: Հետեւաբար ես մեր պետությանն ասում եմ եւ նորից ու դարձյալ կրկնում. կանգ առ, հո՞ երթաս, շրջվիր, տես՝ քեզ դարանակալել է համաշխարհային ջրերում սառցալեռների հետ կործանարար բախումը: Վերադարձիր քո Իթակեն՝ հայրենիքի ու ժողովրդի գիրկը, որոնք սպասում են քեզ: Աշխարհում չի եղել մի պետություն, որը գոյատեւի իր ազգային արմատներից օտարված: Ուրեմն պիտի լցնենք մեր եւ նրա միջեւ այս տարիներին խորացած վիհը: Եվ դա պիտի անի նախ եւ առաջ նա՝ մեզ սիրելով, մեզ հարգելով, մեր կյանքի ու ճակատագրի հանդեպ պատասխանատվությամբ, մեզ ամեն օր փայփայելով, մեզ փրկելով հետզհետե ահագնացող անկումների սարսափից: Միայն այս դեպքում նա կարդարացնի իր գոյությունը՝ համարվելով իսկապես ազգային-ազգանվեր պետություն:

ՆՈՐԱՅՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Ֆյոդորովսկի. «Պուտինի հաղթանակը դժվար կլինի»

Վլադիմիր Ֆյոդորովսկին նախկին դիվանագետ է, գրող, Ֆրանսիայում Ռուսաստանի հարցերի հայտնի մասնագետ: «Պուեն» հանդեսի թղթակցին տված հարցազրույցում նա հոռետեսորեն է արտահայտվում Վլադիմիր Պուտինի ՌԴ նախագահ ընտրվելու եւ երկրում կարգուկանոն հաստատելու հնարավորությունների առնչությամբ:

– Բորիս Ելցինը պատմության մեջ ինչպիսի՞ հետք կթողնի՝ անցման շրջանի գործչի՞, թե՞ Ռուսաստանում կաշառակերության ծաղկմանը նպաստած անձնավորության:

– Պահպանողականների 1991 թ. խռովության օրերին նա պատմական եւ միանգամայն դրական դեր խաղաց: Բայց մյուս կողմից Ելցինը ձախողեց երկիրը կոմունիզմից դուրս բերելու գործը: Նա ընտրեց ամենակոշտ ուղին, այդ թվում տնտեսական ոլորտում: Ելցինը պատմության մեջ կմնա որպես խռովությունը ճնշած, բայց միաժամանակ կաշառակերությանը նպաստած անձնավորություն:

– Իրականում ո՞վ է Պուտինը:

– Պուտինն անըմբռնելի է: Նա Ելցինի նման երկդիմի մարդ է, խուսավարման մեծ վարպետ, ցինիկորեն խելացի: Ռուսաստանում իշխանության գլուխ է անցնում ՊԱԿ-ի սերունդը: Չարժե կանխակալ լինել, բայց նրա միակ ծրագիրը Չեչնիայի պատերազմն է: Նրա շրջապատը, մասնավորապես Չուբայսը, շատ հակասական է: Պուտինը բանակի պատանդն է, բայց կարող է ձերբազատվել: Դա Ռուսաստանին մշտապես բնորոշ ցարական համակարգն է, որ ես նկարագրել եմ օրերս լույս տեսած իմ վերջին «Թագուհիներ» գրքում: Ցարն անկախ է բոյարներից, բայց կարող է նաեւ նրանց գործիքը դառնալ:

– Մարտին նախատեսված նախագահական ընտրություններում Պուտինի հաղթանակը կարելի՞ է ապահովված համարել:

– Դա կասկածելի է: Ռուսաստանցիների հանրային կարծիքը շատ հեղհեղուկ է: Առկա երկու խնդիրներն են Չեչնիայի պատերազմը եւ ֆինանսական դժվարությունները: Եթե Չեչնիայում ռուսները շատ մեծ թվով զոհեր տան, Պուտինի ժողովրդականությունը կհայտնվի հարցականի տակ: Չեչնիայի պատերազմը քաղաքական լուրջ սխալ է, առաջին հերթին հենց Ռուսաստանի շահերի տեսանկյունից: Այդ պատերազմը կարող է կասկածի տակ առնել երկրի տարածքային ամբողջականությունը՝ բացասական հետեւանքներ հարուցելով Կովկասում եւ մահմեդական հանրապետություններում: Կյանքիս կեսն անցկացրել եմ իսլամ ուսումնասիրելով եւ քաջածանոթ եմ Կովկասին: Ներկայումս այնտեղ վառվող օջախները հետագայում շատ դժվար կլինի մարել: Դրանք կխախտեն մահմեդական եւ ուղղափառ մշակույթների խաղաղ գոյակցությունը: Կովկասը կապակայունանա շատ երկար ժամանակով: Չնայած ահաբեկչության վտանգի առկայությանը, հարկ չկար կիրառել նման մեթոդներ:

– Պուտինի նշանակումը ինչպիսի՞ հետեւանքներ կունենա Արեւմուտքի համար:

– Բախտորոշ ժամանակաշրջան է սկսվում: Պուտինը ժողովրդականություն նվաճեց ազգայնական ու հակաարեւմտյան կոչերով եւ հակաժողովրդավարական միտումներով:

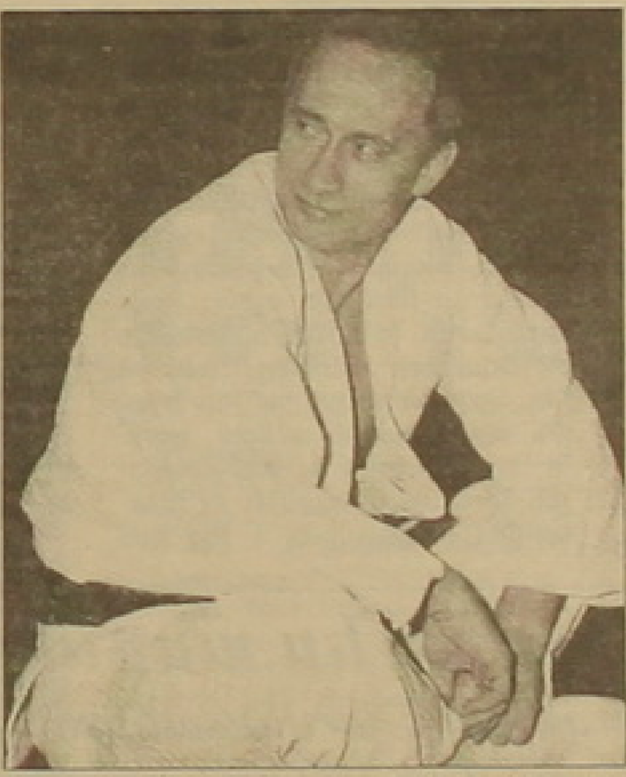

ՌԴ լրատվամիջոցները գնվեցին, եւ կաշառակերության փաստեր բացահայտվեցին իշխանության կառույցներում իսկական կաշառակերներին քողարկելու նպատակով:

– Պուտինը կպայքարի՞ կաշառակերության դեմ:

– Ելցինի համակարգը բախում էր ստեղծել երկրի 3 գլխավոր ուժերի՝ նախկին կոմունիստական վերնախավի, նոր գործարարների եւ հանցաշխարհի միջեւ: Ասում են, թե Ռուսաստանը 30-ական թթ. Չիկագոն է: Իրականում վիճակը շատ ավելի լուրջ է, քանզի չարիքը հենց իշխանությունների ներսում է: Չիկագոյում մաֆիան կանոններով էր ղեկավարվում: Ռուսական հանցաշխարհն այդպիսին չէ: Դա վտանգավոր է Պուտինի համար, որը շուտով կբախվի այդ խնդրին: Դժվար կլինի մաքրագործումների դիմել համակարգի ներսում: Բացի դրանից, նա պետք է խուսափի ուժի գործադրումից: Սակայն ազգայնական քաղաքականության պայմաններում ամեն ինչ հնարավոր է:

Պ. Ռ.

Մոսկվան դժգոհ է Թուրքիայի պետնախարարի ելույթից

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի արտգործնախարարությունում ուշադրություն են դարձրել Թուրքիայի կառավարությունում տարածաշրջանների հետ կապերի պատասխանատու, պետնախարար Աբդուլհալուք Չայի վերջերս տված հարցազրույցներից մեկին: Այնտեղ վերջինս «կոչ է արել էթնիկական հիման վրա հանրակցություն ստեղծելու կենտրոնասիական հանրապետությունների եւ Ադրբեջանի մասնակցությամբ, ինչպես նաեւ թույլ է տվել մի շարք ոչ կոռեկտ արտահայտություններ Ռուսաստանի հասցեին»: Այս մասին ասված է ՌԴ արտգործնախարարության տեղեկատվության եւ մամուլի գերատեսչության հաղորդագրության մեջ, որն այսօր ստացվել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ում:

Աբդուլհալուք Չայի արտահայտությունները այն տեսքով, ինչպես դրանք հաղորդվել են, «ոչ մի կերպ չի կարելի համարել բարեկամական եւ ռուս-թուրքական հարաբերությունների ներկայիս բնույթին ու մակարդակին համապատասխանող, որոնց զարգացման բնագավառում նկատելի առաջընթաց է ձեռք բերվել վերջին տարիներին», նշված է հաղորդագրության մեջ:

Ալիեւն ու Շեւարդնաձեն դեմ են եղել Իվաշովի նշանակմանը

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Սեգոդնյա» մոսկովյան ազդեցիկ թերթը ուրբաթ օրվա համարում գրել է, որ ԱՊՀ-ի վերջին գագաթաժողովում Վրաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները՝ Էդուարդ Շեւարդնաձեն ու Հեյդար Ալիեւը հանդես են եկել գեներալ-գնդապետ Լեոնիդ Իվաշովին ԱՊՀ-ի երկրների ռազմական համագործակցության փոխկապակցման շտաբի պետ նշանակելու դեմ:

Ինչպես Մոսկվայից հաղորդում է Փրայմ նյուսի թղթակիցը՝ վկայակոչելով թերթը, նախագահներ Շեւարդնաձեն եւ Ալիեւը Վլադիմիր Պուտինին հայտարարել են, որ Իվաշովի թեկնածությունն իրենց համար անընդունելի է ինչպես ԱՊՀ-ի ներսում, այնպես էլ նրանից դուրս ռազմաքաղաքական ցանկացած խնդրում Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության միջազգային ռազմական համագործակցության գլխավոր վարչության պետի «անչափ կոշտ դիրքորոշման» պատճառով:

Թերթը նշում է, որ ադրբեջանական ղեկավարությանը դուր չեն գալիս գեներալ Իվաշովի հայտարարությունները Բաքվի եւ Գրոզնու իբր գոյություն ունեցող համագործակցության վերաբերյալ: Ինչ վերաբերում է Թբիլիսիին, ապա մոսկովյան լրագրի տվյալներով, օգտվելով ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի աջակցությունից, Վրաստանի նախագահը Ռուսաստանի արտգործնախարարության ղեկավար Իգոր Իվանովին «գրեթե համոզել էր» Վազիանի եւ Գուդաուտայի ռազմական օդանավակայանները հանձնել վրացական կողմին, սակայն դրան խանգարել էր հենց Իվաշովը:

Պենտագոնի նոր ռումբը

Պենտագոնի փորձագետները ներկայումս մշակում են այսպես կոչված «մաքուր» ռումբ: «Նեյտրոնային թնդման ռումբ» պայմանական անունն ստացած այս ռումբը կարող է ծնկի բերել մի ամբողջ քաղաք կամ շրջան, քանի որ խափանում է բոլոր կիսահաղորդչային սարքերի աշխատանքը, դրանով իսկ խզելով հեռախոսակապը, «լռեցնելով» տեղեկատվական համակարգերը եւ «Ինտերնետ» ցանցը, հեռուստահաղորդումները, ձեռնարկությունները, օդանավակայանները: Խափանվում է նույնիսկ միկրոալիքներով գործող վառարանների եւ զարթուցիչների աշխատանքը: Որոշ տեղեկությունների համաձայն, նեյտրոնային այս ռումբն արդեն փորձարկվել է Կոսովոյի վերջին հակամարտության օրերին, Պրիշտինայի շրջանում:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

...Ու չես վախենա գիշերվա զարհուրանքից...

Սուրեն Պողոսյանի նոր գիրքը

Օրը օրի ետեւից ենք գլորում, տարին տարվա ետեւից, խրվում ենք ամեն մի խարդավանքի, խաբեության մեջ, թակարդներ ենք ընկնում եւ մեր մեղքը մեր ողբերգությունն ենք դարձնում, չիմանալով-չհասկանալով, որ զորանալու եւ բժշկության կարիք ունի մեր հոգին: Երբեմն հուսողներ են հայտնվում կողքին, ովքեր փորձում են մեզ հուշել մեր փրկությունը: Այսպես է անում, այսպես է գործում ու աղոթում Սուրեն Պողոսյանը, որը մեզ աղոթքներ, շարականներ, սաղմոսներ է նվիրում (գրքեր), որը եղբայրաբար շոյում է մեր մաշված, չարության ցանցով պատված հոգին ու բարձրաձայն ասում «զորավոր եւ բժշկության աղոթքներ»: Մեր այլեկոծված, աշխարհիկ օրերը զորությամբ ամրապնդելու համար մեզ հանդարտության եւ վստահության է կոչում: **«Ահավասիկ ես դռան առաջ եմ եւ բախում եմ»,** ասվում է: Մեր բոլորի համար է ասվում:

«Ով աղոթում է Բարձրյալի օգնությամբ, կբնակվի երկնքում Աստծո հովանու տակ: Կասի Տիրոջը. «Իմ պաշտպանն ու ապավենն ես, Աստված, ես հույսս դրել եմ Նրա վրա: Նա կփրկի ինձ որսորդի որոգայթից եւ խռովության խոսքերից»: Իր թիկունքի վրա կվերցնի քեզ, Նրա թեւերի հովանու ներքո կհուսաս: Կզրահապատի քեզ Նրա ճշմարտությունը: Չես վախենա գիշերվա զարհուրանքից եւ ոչ էլ՝ ցերեկը թռչող նետից, խավարում շրջող չարից, կեսօրվա դիվային գայթակղությունից: Քո ձախ կողմում հազարներ կընկնեն, եւ բյուրեր՝ քո աջ կողմում, եւ քեզ չի մերձենա ոչինչ: Բայց դու կնայես քո աչքով եւ կտեսնես մեղավորների պատիժը, քանի որ Դու, Տե՛ր, իմ հույսն ես: Բարձրյալին քեզ ապավեն արեցիր, չարիքը քեզ չի հասնի, եւ տանջանքներ չեն մերձենա քո հարկին: Իր հրեշտակներին պատվիրել է քեզ համար, որ պահեն քեզ քո բոլոր ճանապարհներին: Իրենց բազուկների վրա կվերցնեն քեզ, որպեսզի ոտքդ քարի երբեք չդիպչի: Իժերի ու քարբերի վրա կքայլես ու ոտնակոխ կանես առյուծն ու վիշապը: «Քանի որ ինձ ապավինեց, պիտի փրկեմ նրան, պիտի հովանի լինեմ նրան, քանի որ ճանաչեց Իմ անունը: Կկանչի Ինձ, եւ ես կլսեմ նրան եւ նրա մոտ կլինեմ նեղության ժամին: Կփրկեմ ու կփառավորեմ նրան, երկար օրերով կլիացնեմ եւ ցույց կտամ նրան Իմ փրկությունը»: Փա՜ռք Հորը եւ Որդուն եւ Սուրբ Հոգուն այժմ եւ միշտ եւ հավիտյանս հավիտենից. ամեն»:

Բեռնավորվածներ ու հոգսաբեկներ, թույլեր, վհատներ, հուսահատներ, ամեն օր արտասանեք հոգին մաքրող աղոթքները: Գնացեք, գտեք այս աղոթագիրքը «Շողակաթ», «Գրություն», «Նորք» գրատներում, Հանրապետության հրապարակում գտնվող գրախանութում: Ու կօրհնեք Սուրեն Պողոսյանին, գիտեմ, որովհետեւ իր արածը մաքրում է մեզ խարդավանքից, ստից, կեղծից, ամեն մի աշխարհիկ ախտից:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Երբ նվիրված ես անմնացորդ

Սվետլանա Սարգսյանը՝ արվեստագիտության դոկտոր

1999 թ. բեղմնավոր էր երաժշտագետ Սվետլանա Սարգսյանի համար. Մոսկվայի կոնսերվատորիայում կայացավ նրա դոկտորական թեզի պաշտպանությունը: «Հայկական երաժշտությունը XX դարի համատեքստում» թեմայով գիտական աշխատանքը բարձր գնահատականի արժանացավ գիտական կոչումներ շնորհող հանձնաժողովի կողմից, եւ Սվետլանա Սարգսյանը ստացավ արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան: Այս փաստը նշանակալից է նրանով, որ վերջին 19 տարում Հայաստանում սա առաջին դեպքն է, երբ դոկտորական թեզ է ներկայացվում երաժշտագիտության բնագավառում: Պաշտոնական ընդդիմախոսներ արվեստագիտության դոկտոր Մ. Արանովսկին, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Ռ. Լաուլը, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Խոլոպովան կարեւորել են այս աշխատանքի աշխարհ գալը: «Գիտական աշխատանքի հեղինակը ստեղծում է ժամանակակից կոմպոզիտորական ստեղծագործության նորացված հիմնադրույթները եւ նշում է դրա հետագա ուսումնասիրության հեռանկարները արեւելյան բաղադրիչի պարտադիր ուսումնասիրությամբ, գրում է Վ. Խոլոպովան եւ հավելում, Ս. Սարգսյանի գիտական հիմնադրույթները համաշխարհային նշանակություն ունեն»:

Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսորի դոկտորական թեզում քննված են նոր ժամանակների հայկական երաժշտության վերացական մտածողության հատկանիշները, ռուսական գեղարվեստի ավանդույթները հայ երաժշտության մեջ, Արամ Խաչատրյանը եւ արդիականությունը, Բելա Բարտոկն ու հայ նոր երաժշտությունը եւ այլ հարցեր:

Սվետլանա Սարգսյանը վաղուց արդեն ճանաչված անուն է ոչ միայն Հայաստանում: Նրա աշխատությունները հրատարակվել են եւ շարունակում են հրատարակվել երաժշտական լուրջ ավանդույթներ ունեցող երկրներում՝ Մեծ Բրիտանիա, Գերմանիա, ԱՄՆ, Լեհաստան, Հունգարիա, Չեխոսլովակիա, Ռուսաստան եւ այլուր: Միայն հիմնարար հոդվածները եւ երաժշտական հանրահայտ գործիչների դիմանկարների թիվը հասնում է 280-ի: Պրոֆեսորի հոդվածները լույս են տեսել նաեւ երաժշտական հանրագիտարաններում, Հայկական հանրագիտարանի երկհատորյակում: Այս ամենի հետ միասին Սվետլանա Սարգսյանը ելույթներ է ունեցել միջազգային եւ հանրապետական 36 կոնֆերանսներում ու սիմպոզիումներում, դասախոսություններ է կարդացել Մոսկվայի, Պետերբուրգի, Վիլնյուսի կոնսերվատորիաներում:

- Եկավ ժամանակ, որ ես ցանկացա ի մի բերել գիտական իմ բոլոր ուսումնասիրությունները, մեր զրույցի ժամանակ ասաց Ս. Սարգսյանը: Սակայն սկսվեցին մեր սարսափելի ժամանակները. նախ երկրաշարժը, ապա սոցիալական ու քաղաքական արհավիրքները, որոնք այլեւս անիմաստ ու անհեռանկարային դարձրին ամեն մի երազանք ու նախաձեռնություն:

Ամեն դեպքում Սվետլանա Սարգսյանը իր մեջ ուժ գտավ գիտության ու մշակույթի համար այս անել ժամանակներում հայ երաժշտագիտության բնագավառում հասնել իրական նվաճման:

Ս. ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

«Մեր որդին եւ ազգային բանակը»՝ ռուսերեն հրատարակությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Զինվորի մայր» հանրապետական կոմիտեն նախապատրաստվում է «Մեր որդին եւ ազգային բանակը» գրքույկի ռուսերեն հրատարակությունը:

Գրքույկի հայերեն տարբերակը կոմիտեի նախաձեռնությամբ եւ «Եվրասիա» հիմնադրամի աջակցությամբ հրատարակվել է դեռեւս անցյալ տարվա նոյեմբերին: Դրա նպատակն է նախազորակոչային եւ զորակոչային տարիքի պատանուն ու նրա ծնողներին ծանոթացնել զորակոչվողի պարտականություններին եւ իրավունքներին, պարտադիր զինվորական ծառայության օրենքներին եւ պատասխանատվությանը, պաշտպանել նրան զորակոչման ընթացքում անօրինական գործողություններից: Այն ունի «Պատանին եւ զինվորական ծառայությունը», «Պատանին եւ առողջությունը», «Պատանին եւ կրթությունը» եւ այլ բաժիններ:

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Մայքլ Դուգլասի ընտրյալն ուելսցի է

Ամերիկացի հանրահայտ կինոդերասան 55-ամյա Մայքլ Դուգլասի եւ 30-ամյա Քեթրին Զետա-Ջոնսի նշանադրության ազդարարումը հպարտության զգացումով համակեց մանավանդ ուելսցիներին, քանի որ թխահեր գեղեցկուհի Քեթրինը ծնվել է Ուելսի գյուղերից մեկում: Ինչ վերաբերում է նրանց ամուսնության հանդեսին, այն չի կարող տեղի ունենալ Քեթրինի հայրենի գյուղում, քանի որ վերջինիս մատուռը շատ փոքր է: Լուրեր են պտտվում, որ 1998 թ. օգոստոսին Դովիլի (Ֆրանսիա) կինոփառատոնում ծանոթացած Մայքլն ու Քեթրինն ամուսնանալու են սեպտեմբերին իսպանական Մայորկա կղզում, որտեղ Մայքլն առանձնատուն ունի: Ինտերնետ ցանցի իր էջում Մայքլ Դուգլասը նշում է, թե ամուսնության օրը դեռեւս չի որոշված:

Պ. Ք.

Վուդի Ալենը բեմադրություններ կիրականացնի Լոնդոնում

Հայտնի է, որ Թոմ Քրուզը, Կլաուդիա Շիֆերը, Մադոննան եւ ուրիշներ շքեղ առանձնատներ ունեն Լոնդոնում: Շուտով այնտեղ կմեկնի նաեւ ամերիկացի նշանավոր բեմադրիչ Վուդի Ալենը կնոջ եւ դստեր հետ: 64-ամյա Վուդի Ալենն ընտանիքով առնվազն մեկ տարով թանկարժեք առանձնատուն կվարձի Մեծ Բրիտանիայի մայրաքաղաքի Նաթինգ Հիլի շրջանում: Ալենը մտադիր է մի շարք պիեսներ բեմադրել Ուեսթ Էնդում: Վերջերս լոնդոնյան բեմահարթակներում հաջողությամբ հանդես են եկել նորարար դերասաններ Քեւին Սփեյսին, Նիկոլ Քիդմանը եւ Ժուլիետ Բինոշը: Եվ հավանական է, որ «Մանհեթենի» նորարար բեմադրիչը որեւէ դժվարություն չունենա առաջիկա բեմադրություններում անվանի դերասանների ներգրավման հարցում:

Պ. Ք.

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Հունվարի 29

- 310 տարի առաջ ծնվել է շվեդ գիտնական Էմանուել Սվեդենբորգը, որը Եվրոպայում ավելի շատ հայտնի էր որպես մաթեմատիկոս եւ աստղագետ: Նրա կյանքն ուղեկցվել է «տեսիլքի» եւ «այն աշխարհից եկող ձայնի» գաղափարով: Նա երդվյալ հոգեւորական էր: Ասում են, թե նա գիտեր մարդկային երկարակեցության գաղտնիքը եւ ինքը՝ կոմս Կալիոստրոն, նրան համարել է իր նախորդը:
- 1860 թ. ծնվել է ռուս գրող Անտոն Չեխովը:
- 1724 թ. ծնվել է գերմանացի փիլիսոփա եւ գիտնական Իմանուիլ Կանտը:
- 1866 թ. ծնվել է ֆրանսիացի գրող Ռոմեն Ռոլանը:
- 1899 թ. մահացել է ֆրանսիացի գեղանկարիչ Ալֆրեդ Սիսլեյը, որն իրեն համարում էր ռոմանտիկների աշակերտը:
- 1902 թ. ծնվել է ռուս դերասանուհի Լյուբով Օռլովան:
- Այս օրը հին հայկական տոմարի Արաց ամսվա Վարագ օրն է:

Հունվարի 30

- Մ. թ. ա. 9 թ. Հռոմի Մարսի դաշտում տեղի է ունեցել աշխարհում առաջին զոհարանի հանդիսավոր բացումը՝ նվիրված Ավգուստիանոսի հաղթանակին:
- 1649 թ. Լոնդոնում գլխատել են Կարլ Առաջինին:
- 1882 թ. ծնվել է ԱՄՆ-ի պետական գործիչ Ֆրանկլին Ռուզվելտը:
- 1900 թ. ծնվել է կոմպոզիտոր Իսահակ Դունաեւսկին՝ խորհրդային շրջանի օպերետի հիմնադիրներից մեկը:
- 1901 թ. ծնվել է քաղաքական եւ պետական գործիչ Աղասի Խանջյանը, որը տաղանդավոր անհատականություն էր: 1930-ին նա դարձել է Հայաստանի Կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար: Ամբողջ կյանքում նա անձնվիրաբար ծառայել է իր ժողովրդին: Խանջյանը սպանվել է Բերիայի ձեռքով:
- 75 տարի առաջ ծնվել է ռուս կինոռեժիսոր Լեոնիդ Գայդայը: Գայդայի հռչակն իր երկրի սահմաններից դուրս հանեցին առանձնապես «Ադամանդե ձեռքը», «Կովկասի գերուհին» եւ «Իվան Վասիլեւիչը փոխում է մասնագիտությունը» ֆիլմերը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Արաց ամսվա Գիշերավար օրն է:

Հունվարի 31

- 1715 թ. ծնվել է ֆրանսիացի փիլիսոփա, լուսավորիչ Կլոդ Ադրիան Հելվեցիուսը, որը երդվյալ մատերիալիստ էր:
- 1797 թ. ծնվել է ավստրիացի կոմպոզիտոր Ֆրանց Շուբերտը, որը երաժշտական ռոմանտիզմի ամենակարկառուն ներկայացուցիչներից էր:
- 1879 թ. ծնվել է ռուս քաղաքական գործիչ Բորիս Սավինկովը, որը 1923-ից էսէռների ղեկավարներից էր եւ տեռորի հայտնի կազմակերպիչ: Նրա կարգախոսն էր՝ «Բռնություն եւ տեռոր»: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո Սավինկովն անհաշտ պայքար էր մղում բոլշեւիկների դեմ: Ի վերջո նրան բանտ են նետում, որտեղ էլ նա ինքնասպան է լինում:
- 1905 թ. ծնվել է ամերիկացի գրող Ջոն Օ'Հարան, որի գրչին են պատկանում բազմաթիվ վեպեր, հրաշալի նովելներ, պատմվածքների ժողովածուներ, որոնք մեծ ժողովրդականություն են վայելում:
- 1921 թ. ծնվել է իտալական ծագումով ամերիկացի երգիչ Մարիո Լանցան, որի առաջին բեմելը եղավ 1942-ին Բոստոնի թատրոնում: Իսկ արդեն երեք տարի անց նրան ծափահարում էր ամբողջ Ամերիկան:
- 1924 թ. ծնվել է վրաց կինոռեժիսոր Թենգիզ Աբուլաձեն: Նրան իսկական փառք է բերել եռագրությունը: Աբուլաձեի խոստովանությամբ, իր մեծ ուսուցիչը Փարաջանովն էր:
- 1860 թ. ծնվել է գրող, հասարակական գործիչ եւ հրատարակիչ Ատրպետը (Սարգիս Մուբայաջյան):

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Երեք տուր է մնացել

Շատ արդյունավետ էր հոլանդական Վեյկ ան Զեեում անցկացվող շախմատային փառատոնի գլխավոր մրցաշարի 10-րդ տուրը. 7 պարտիաներից 4-ն ավարտվեցին կողմերից մեկի հաղթանակով։

Նոր հաջողության հասավ մրցաշարի առաջատար Գարրի Կասպարովը, որը սեւ խաղաքարերով պարտության մատնեց Պրեդրագ Նիկոլիչին։ Դրանով իսկ աշխարհի 13-րդ չեմպիոնն ավելի մեծացրեց միավորների առավելությունը հետապնդողների նկատմամբ։

Մյուս երեք հաղթանակները գրանցվեցին սպիտակներով խաղացող շախմատիստների օգտին։ Պետեր Լեկոն պարտության մատնեց Վիկտոր Կորչնոյին, Յան Թիմանը Լուկ վան Վելիին, Եռուն Պիկետը Նայջել Շորտին։

Խաղաղ արդյունքով ավարտվեցին Վիշվանաթան Անանդ-Ալեքսանդր Մորոզեւիչ, Վլադիմիր Կրամնիկ-Յուդիթ Պոլգար, Սմբատ Լպուտյան-Մայքլ Ադամս պարտիաները։ Այս վերջինում Սմբատն ամբողջ խաղի ժամանակ առավելություն ուներ աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստներից մեկի նկատմամբ, բայց երբ 29-րդ քայլում Ադամսը ոչ-ոքի առաջարկեց, նա համաձայնեց։ Մասնագետները նշելով, որ անգլիացու դիրքն անհույս էր, առաջարկած ոչ-ոքին համարեցին... պարտիայում կատարած նրա լավագույն «քայլը»։

Այժմ, երբ մրցաշարի ավարտին երեք տուր է մնացել, մասնակիցները աղյուսակում այսպիսի տեղեր են զբաղեցնում. 1. Կասպարով (Ռուսաստան)՝ 10 հնարավորից 7,5 միավոր, 2-3. Կրամնիկ (Ռուսաստան) եւ Լեկո (Հունգարիա) 6,5-ական, 4-5. Անանդ (Հնդկաստան) եւ Պիկետ (Հոլանդիա) 6-ական, 6-7. Մորոզեւիչ (Ռուսաստան) եւ Ադամս (Անգլիա) 5,5-ական, 8. Թիման (Հոլանդիա) 5, 9. Նիկոլիչ (Բոսնիա եւ Հերցեգովինա) 4,5, 10-11. Լպուտյան (Հայաստան) եւ Շորտ (Անգլիա) 4-ական, 12. Պոլգար (Հունգարիա) 3,5, 13. Կորչնոյ (Շվեյցարիա) 3, 14. վան Վելի (Հոլանդիա) 2,5 միավոր։

Բավականին հետաքրքիր պայքար է սպասվում մրցաշարի եզրափակում։ 11-րդ տուրում կանցկացվեն Մորոզեւիչ-Լպուտյան, Կասպարով-Լեկո, Կորչնոյ-Կրամնիկ, Շորտ-Անանդ, Պոլգար-Պիկետ, Ադամս-Թիման, վան Վելի-Նիկոլիչ հանդիպումները։

ԹԵՆԻՍ

Առաջին չեմպիոնները

Ավստրալիայի բաց առաջնությունում հայտնի դարձան առաջին հաղթողները։

Կանանց զուգախաղերի եզրափակչում Լայզա Ռեյմոնդ (ԱՄՆ)-Ռենե Սթաբզ (Ավստրալիա) երկյակը 6-4, 5-7, 6-4 հաշվով պարտության մատնեց Մարտինա Հինգիսին (Շվեյցարիա) եւ Մերի Պիրսին (Ֆրանսիա) եւ նվաճեց չեմպիոնի կոչումը։

Որոշվեց նաեւ մենախաղերի եզրափակչի վերջին մասնակիցը։ Դա Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Եվգենի Կաֆելնիկովն է, որը կիսաեզրափակիչ խաղում համոզիչ հաղթանակ տարավ Մագնուս Նորմանի (Շվեդիա) նկատմամբ։ Կաֆելնիկովի մեծ առավելության մասին է խոսում նաեւ հաշիվը. 6-1, 6-2, 6-4։ Այժմ վճռական խաղում Ավստրալիայի չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն Կաֆելնիկովը եւ Անդրե Ագասին (ԱՄՆ)։

Հիշեցնենք, որ կանանց մենախաղերի եզրափակչում կհանդիպեն Մարտինա Հինգիսը (Շվեյցարիա) եւ Լինդսեյ Դեւենպորտը (ԱՄՆ)։

ՖՈՒՏԲՈԼ

Իտալական ֆուտբոլի ճապոնացի աստղը

Ճապոնացի Հիդետոշի Նակատան 23 տարեկան էլ չկա եւ ընդամենը մեկուկես մրցաշրջան է հանդես եկել «Պերուջայի» կազմում, իսկ վերջերս տեղափոխվել է «Ռոմա»։ Բայց նրան արդեն համարում են իտալական ֆուտբոլի նորահայտ աստղ։ Նրա փայլուն խաղի շնորհիվ «Պերուջան» զերծ մնաց 2-րդ խումբ իջնելու տխուր հեռանկարից, իսկ ներկայումս «Ռոման» Իտալիայի չեմպիոն դառնալու հույսեր է փայփայում։ Նակատայի տեղափոխությունը խանդավառությամբ ընդունեցին հռոմեացի մարզասերները։ Նա տեխնիկապես շատ ուժեղ է եւ արագավազ. 100 մետրը վազում է 11 վայրկյանում։ Հիդետոշին հարձակողական ոճի կիսապաշտպան է եւ կարողանում է լավ զգալ գոլային պահերը։

Ի տարբերություն տաքարյուն իտալացի ֆուտբոլիստների, Նակատան աչքի է ընկնում զուտ ճապոնական դաստիարակությամբ եւ անդրդվելի պահվածքով։ Ճապոնիայում ուղղակի պաշտում են նրան։ Ճապոնացի 16 լրագրողներ Իտալիայում են գտնվում բացառապես նրա սխրանքների մասին պատմելու նպատակով։ Հազարավոր ճապոնացի զբոսաշրջիկներ սկսել են Իտալիա այցելել հենց միայն Նակատայի խաղը տեսնելու ակնկալիքով։ «Պուեն» հանդեսը գրում է, որ Նակատայի տեղափոխությանը հաջորդած առաջին երկու օրերին «Ինտերնետ» ցանցում նրա էջը բացել է 12 մլն մարդ։

Նակատան նաեւ հաջողակ գործարար է։ Նա լիովին վերահսկում է Տոկիոյի «Սաննի սայդ ափ» ֆիրման, որին վստահված է ֆուտբոլիստի նկարագրի կերտման գործը։ Նակատայի գլխավոր հովանավորներն են գարեջրի եւ էլեկտրոնային արտադրանքի մեկական ֆիրմաներ, մարզահագուստի մի հանրախանութ։ Նա Ասիայում մեծ հաջողությամբ վաճառվող էլեկտրոնային խաղերից մեկի հերոսն է։ Բացի դրանից, Ճապոնիայում հասը 1000 դոլարով վաճառքի է հանվել Նակատայի ինքնագրով 1000 մարզաշապիկ. ակնկալվող հասույթը 1 մլն դոլար է։

Միայն գործարարության ասպարեզում «Նակատայի ձեռնարկության» ընդհանուր դրամաշրջանառությունը մոտ 60 մլն դոլար է, որի 15 տոկոսը բաժին է ընկնում ֆուտբոլիստին։ Սրան գումարվում է նրա ակումբային ռոճիկը, որը մեկ մրցաշրջանում կազմում է 2,3 մլն դոլար։

Պ. Ռ.

Որքա՞ն կստանան Եվրո-2000-ի մասնակիցները

ՈՒԵՖԱ-ն հայտարարել է այն գումարները, որոնք կվճարվեն Եվրո-2000-ի մասնակից հավաքականներին։ «Էկիպ» թերթի հաղորդման համաձայն, ընդհանուր գումարը 120 մլն շվեյցարական ֆրանկ է (մոտ 80 մլն դոլար)։ Լավագույն թիմերը կստանան հետեւյալ պարգեւավճարները. կիսաեզրափակչի մասնակիցներից յուրաքանչյուրը մոտ 7 մլն դոլար, եզրափակչի մասնակիցը մոտ 9 մլն, իսկ հաղթողը 10 մլն դոլար։ Ինչ վերաբերում է այն ծախողակներին, որոնք իրենց խմբերում կզբաղեցնեն վերջին տեղերը, նրանք կստանան ընդամենը 3,5 մլն դոլար։

Հունաստանն ու Թուրքիան Եվրո-2008-ի հավակնորդնե՞ր

Հունաստանի արտգործնախարար Գեորգիոս Պապանդրեուն արտահայտվել է այն բանի օգտին, որ Հունաստանն ու Թուրքիան համատեղ կազմակերպեն Եվրոպայի ֆուտբոլի 2008 թ. առաջնությունը։ «Այդ որոշումը բխում է մեր ազգային ֆեդերացիաներից, եւ նրանք պետք է համաձայնության հասնեն», ավելացրել է Պապանդրեուն։ Թուրքիան եւ Հունաստանը վաղեմի ախոյաններ են ինչպես դիվանագիտական, այնպես էլ այլ ասպարեզներում։ Բայց վերջերս երկու երկրներում տեղի ունեցած երկրաշարժերը, ըստ երեւույթին, որոշակի դեր են խաղացել հույն-թուրքական մերձեցման մեջ։ Այդուհանդերձ, քիչ հավանական է, որ ՈՒԵՖԱ-ն հանձնի Եվրոպայի առաջնությունը միաժամանակ երկու երկրում անցկացնելու առաջարկը։

Պ. Ռ.

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

ՃԻՇՏ ԼՈՒԾԵԼՈՎ ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՋԻՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ «ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍՏԱՆԱԼ ԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

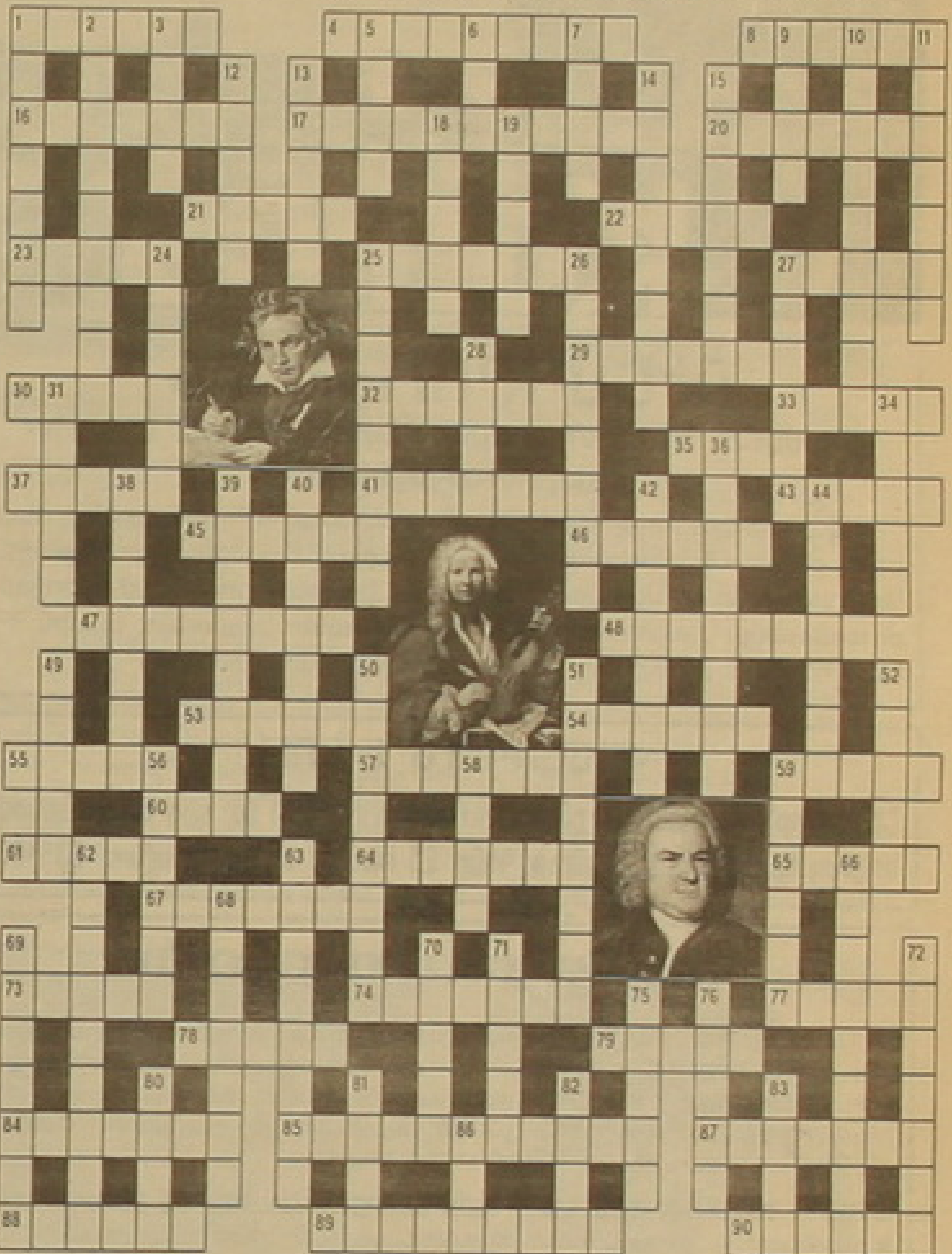

Ուղղահայաց

1. «Ցերեկային գեղեցկուհին» ֆրանսիական կինոնկարի ռեժիսորը։ 2. Ամերիկացի կինոռեժիսոր, 50-ականներին արկածային ֆիլմերի վարպետ։ 3. Ըստ հունական դիցաբանության, հայտնի հույն ճարտարապետ Դեդալոսի որդին։ 5. Դրամ։ 6. Գերմանացի գրող, «Կախարդական լեռը» վեպի հեղինակը։ 7. Ապրանքի, արտադրանքի լավ լինելու հատկանիշը։ 9. Գետ Իտալիայում։ 10. «Մեռնելը սարսափելի չէ» կինոնկարի ռեժիսորը։ 11. Հայկական դիցաբանության մեջ պանդուխտների, օտար ճամփորդների հովանավոր աստվածը։ 12. Հնում հունգարական բանակի հեծյալ զորավար։ 13. Վրաց թագուհի Թամարի արքունիքում վեզիրի պաշտոն ունեցող հայ իշխան, զորական։ 14. Ատոմային ռումբով հիմնահատակ եղած քաղաք Ճապոնիայում։ 15. Վերջյա ռազմանավ։ 18. Մտքով ընկալելի բովանդակություն, միտք։ 19. Երաժշտության մեջ շարանվագ։ 24. Պետություն Հյուսիսային Ամերիկայում։ 25. Հայ ճարտարապետ եւ նկարիչ։ Բեյրութում, Երուսաղեմում եւ Բաղդադում կառուցել է եկեղեցիներ։ 26. Գիտական կոչում։ 27. Հանքանյութ, մոխրագույն, կարծր մետաղ։ 28. Նավի առագաստների համար նախատեսված սյուն։ 31. Աբովյանի հերոսներից։ 34. Եգիպտական դիցարանում արեւի աստված Գոռի մայրը։ 36. Բժշկության մեջ օգտագործվող ճարպերից պատրաստվող քաղցր, թափանցիկ եւ թանձր հեղուկ։ 38. Հայ գրող։ 39. Ամերիկացի գրող, «Մարդը, որ ծիծաղում է» պատմվածքի հեղինակը։ 40. Իրանի իսլամական հեղափոխության առաջնորդը։ 42. Կանացի անուն։ 44. Պետություն Եվրոպայի հարավում։ 49. Ֆրանսիական ֆուտբոլային ակումբ։ 50. Հին Հայաստանում նախարարների գահերի պատվաստիճանների ցուցակը։ 51. Ռուս բանաստեղծուհի։ 52. Շիրվանզադեի ստեղծագործություններից։ 56. Սանդղավոր ջրվեժ։ 58. Արաքսի մեկ այլ անվանումը։ 59. ԱՄՆ-ի 33-րդ պրեզիդենտը։ 62. Ամերիկացի թատերագիր («Գազանը լուսնի վրա»)։ 63. «Պատարագի» հեղինակը։ 66. Թոթովենցի հերոսներից։ 68. Ագահ, ունեցվածք սիրող անձ։ 69. Իսպանացի բանաստեղծ, մոդեռնիզմի եւ սիմվոլիզմի հիմնադիրներից։ 70. Գյուղ Արեւմտյան Հայաստանի Էրզրումի վիլայեթի Խնուս գավառում։ 71. Մողեսի տեսակ։ 72. Ծովային գլխոտանի փափկամորթ։ 75. Հոգոց, խոր հառաչանք։ 76. Հանցագործությունը կատարվելու պահին հանցավայրում չլինելու ապացույց։ 80. Հայ երգիչ։ 81. Ձվի սպիտակուցով պատրաստված քաղցրավենիք։ 82. Մարմնական թերություն, ... 83. Հայրենադարձ հայերի սիրած ուտելիքը ... քուֆթա։ 86. Հայաստանում գործող կուսակցություն։

Հորիզոնական

1. Ամրոց Փարիզում, պետական բանտ քաղաքական բանտարկյալների համար։ 4. «Սպիդ ինֆո» ռուսական դեղին մամուլի հավելվածը։ 8. Քաղաք Ուկրաինայում։ 16. Որեւէ հաստատությանը մասունք, նկար, գումար, ստեղծագործություն նվիրողը։ 17. Ռուս դերասանուհի, նկարահանվել է «Ալ առագաստներ» ֆիլմում։ 20. Հոտավետ նյութ, օգտագործվում է օծանելիքի եւ սննդի արդյունաբերության մեջ։ 21. Գերմանացի բանաստեղծ, հրապարակախոս։ 22. Ազգությամբ հրեա նկարիչ։ 23. Երկկճղակավոր կաթնասուն։ 25. Սկիզբ չունեցող։ 27. Մորթելու համար պահած, չաղացրած անասուն։ 29. Հռոմեացի հռետոր Ցիցերոնի ազգանունը մեզ հանդիպում է նաեւ այլ գրությամբ։ 30. Բուլղարացի պայծառատես։ 32. ԱՊՀ պետություն։ 33. Տան կամ տաճարի առջեւ եղած ծածկված տարածք։ 35. Հայաշատ քաղաք Հնդկաստանում։ 37. Էստոնական հայտնի երգչուհի Վայկուլեի անունը։ 41. Առողջարանային քաղաք Լատվիայում։ 43. Քաղաք Ղրղզստանում։ 45. Հերոսուհի Ադանի «Կորսար» բալետում։ 46. Հագուստ։ 47. Պ. Պռոշյանի վեպերից մեկի հերոսուհին։ 48. Բելգիացի գրող, բանաստեղծ։ 53. Բուդդայական ժայռափոր 5 տաճարներով հայտնի բնակավայր Արեւմտյան Հնդկաստանում։ 54. Խորհրդային կինոդրամատուրգ, ռեժիսոր («Ռումյանցեւի գործը»)։ 55. Դրամ։ 57. Մ. Գորկու պիեսը։ 59. Նուրբ ու փափուկ խավով կտոր։ 60. Մարդու եւ կենդանիների օրգանիզմում շրջանառվող կենսական հեղուկ։ 61. Այն, ինչի տակ են փող չունեցող հայերը։ 64. Անուշահամ խնձորով հայտնի բնակավայր Վասպուրականում։ 65. Շաբաթվա օր։ 67. Անապատ Միջին Ասիայում։ 73. Գյուղ Հայաստանում, Թալինից հյուսիս-արեւելք։ 74. Քաղաք Հնդկաստանում։ 77. Սառնաշաքար։ 78. «Նապոլեոն» գրքի հեղինակը։ 79. Անգլիացի գրող, դրամատուրգ։ 84. Սուրճի տեսակ։ 85. Հնում իր գրադարանով հայտնի եգիպտական քաղաք։ 87. Գայի ազգանունը։ 88. Ջեկ Լոնդոնի վեպերից «... ժանիք»։ 89. 1702 թ. Պետրոս I-ի հրամանով Ռուսաստանում լույս է տեսել առաջին տպագիր թերթը։ 90. Զվարճության վայր։

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ալիգատոր։ 2. Օրա։ 3. Անգինա։ 4. Մալափի։ 5. Բալի։ 6. Արեւքուրիկ։ 9. Թեբե։ 10. Չիչխան։ 12. Թառ։ 17. Նավավար։ 18. Արտաշես։ 19. Խազգնով։ 21. Աղթամար։ 25. Ծանթոր։ 26. Սաֆարյան։ 28. Հեքիմյան։ 30. Արեշ։ 32. Ասլի։ 33. Ամասիա։ 34. Անկարա։ 39. Ազար։ 41. Շուշի։

Հորիզոնական

7. Իլդարունի։ 8. Բաղաբերդ։ 9. Թագի։ 11. Առիթ։ 13. Մանե։ 14. Նախիմով։ 15. Աճուր։ 16. Բոցենի։ 20. Մասրիկ։ 22. Արմադան։ 23. Փամբակ։ 24. Մավյան։ 27. Մեծամոր։ 29. «Թամարա»։ 31. Լռաքեր։ 35. Մասե։ 36. Մերուժան։ 37. Լվիճ։ 38. Շառա։ 40. Կաշի։ 42. Մարմարիկ։ 43. Ցրտուշան։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բանկերի եւ արժութային փոխանակման կետերի աշխատակիցներին

«Ազգի» խմբագրությունից (Հանրապետության 47) հնարավոր է ձեռք բերել թերթի՝ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արժութային կարգավորումը եւ վերահսկողությունը» կանոնակարգ 8-ում (նոր խմբագրությամբ) փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշումը ներառող համարը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ՏՈՒՆ

Շենգավիթի համայնքում, ընդհանուր մակերեսը 231 քմ, կից ավտոտնակով: Երկրորդ հարկում ունի խանութ: Գինը՝ 25 հազար դոլար: Հեռախոս՝ 235187:

Հայտարարություն

Հունաստանի հեռահաղորդակցության համակարգերի արդյունաբերության առաջատար եւ Արմենտելին համակցման եւ տրանսմիսիայի սարքավորումների մատակարար հանդիսացող ԻՆՏՐԱԿՈՄ ընկերությունը հրավիրում է Հայաստանում աշխատանքի ներկայացվող պահանջներին առավելագույնը բավարարող մասնագետների հետեւյալ աշխատանքային տեղերի համար:

ԹՎԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍԱԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՀԵՌԱՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԵՏՆԵՐ

- Բարձրագույն կրթություն հեռահաղորդակցության, էլեկտրոնիկայի կամ համակարգչային ճարտարագիտության ասպարեզում
- Անգլերենի (կարդալ, գրել) լավ իմացություն
- Համակարգչային ծրագրավորման իմացություն
- Վարորդական իրավունք
- Զինվորական ծառայություն անցած

ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ-ՀԱՇՎԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

- Բարձրագույն կրթություն հաշվապահության /գործավարության ասպարեզում
- Հաշվապահական եւ գանձապահության գործառնությունների լավ իմացություն
- Գրասենյակի առօրյա գործընթացի վարման ունակություն
- Փորձառություն բանկային, հարկային եւ այլ տեղական մարմինների հետ շփումների ոլորտում
- Հայերենի, ռուսերենի եւ անգլերենի (բանավոր եւ գրավոր) գերազանց իմացություն
- Microsoft Office (հիմնականում Word, Excel) լավ իմացություն
- Հասարակական հարաբերությունների հմտություն

ԳՐԱՍԵՆՅԱԿԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

- Հայերենի, ռուսերենի եւ անգլերենի (բանավոր եւ գրավոր) գերազանց իմացություն
- Microsoft Office (հիմնականում Word, Excel) լավ իմացություն
- Հասարակական հարաբերությունների հմտություն

ԻՆՏՐԱԿՈՄ-ը առաջարկում է գրավիչ աշխատանքային պայմաններ, մրցունակ փոխհատուցման ծրագիր եւ համակցման համակարգերի տեխնիկայի բնագավառում մասնագիտական վերապատրաստում արտասահմանում:
Բոլոր դիմումները կքննարկվեն հուսալի գաղտնիությամբ:

Անհատական ամփոփագրերը (C. V.) տպագրված անգլերեն, տեքստ ֆորմատով ուղարկել mark@arminco.com հասցեով մինչեւ ս. թ. փետրվարի 4-ը:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«Հայաստանի էկոնոմիկայի զարգացման բանկ» բաց բաժնետիրական ընկերության (հասցե՝ Երեւան 375002, Ամիրյան 23/1) սովորական բաժնետոմսերի 6-րդ թողարկման արդյունքում բանկի կանոնադրական կապիտալում նշանակալից մասնակցություն ունեցող բաժնետերերի փոփոխության վերաբերյալ

Ֆիզիկական անձանց դեպքում Ա. Ա. Հ., կազմակերպությունների դեպքում լրիվ անվանումը	Արժեթղթերի քանակը		Տոկոսն ընդհանուրի մեջ		Փոստային ինդեքսը եւ հասցեն
	մինչեւ թողարկումը	թողարկումից հետո	մինչեւ թողարկումը	թողարկումից հետո	
Սուքիասյան Սարիբեկ	57105	135213	14.28	30.73	375018 ք. Երեւան, Չախարյան փող. 6, բն. 1/5
Սուքիասյան Խաչատուր	56988	100	14.25	0.02	375018 ք. Երեւան, Չախարյան փ. 6, բն. 1/5
DARIUSH MOHAZZABI	40000	40000	10.00	9.09	P. O. BOX 17086 JABALALI DUBAI UAE

Գործադիր տնօրեն [signature]

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

29 հունվար

9.00 Հայլուր
9.20 Հիթ շքերթ
9.50 Սեզամ բացվիր
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 Հեռուստասերիալ «Ուեյնի Մանիֆեստը»
11.00 Գ/ֆ «Սիլվերադո»
13.10 Մարզաշխարհ
13.40 Հող եւ ջուր
17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Մուլտֆիլմ «Անհետացող սարքը»
18.10 Հակոբ Ղազանչյանը 7 պատասխաններում
18.40 Բանուգործ
19.00 Խորան լույսո
19.10 «Համով» լոտո
20.00 Կարծիք
20.25 Կամուրջ
21.00 Հայլուր
21.35 «HSBC բանկ Հայաստանը» ներկայացնում է
21.40 Պրեմիերա
21.50 Զինուժ
22.20 Բոհեմ
23.00 Ջութակ
23.40 Հայլուր
00.00 Գ/ֆ «Դուք նամակ ունեք»

Պրոմեթեւս
11.05, 18.20 Մուլտֆիլմ
11.20 Երաժշտական խոհանոց
11.50 Գ/ֆ «Չայկովսկի»
18.05, 20.30 Լուրեր
18.30 Երաժշտական նյութ Ռոք. Սկզբից մինչեւ ռեփ
19.00 Սերիալ «Օլիվ ամրոցը» (5-րդ մաս)
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Սերիալ «Մոլ Ֆլանդերս» (4-րդ մաս)
21.50 Ջազ եւ սոուլ. Ներկայացնում է «Երգի թատրոնը»
23.10 «Սինեմատոգրաֆ». Գ/ֆ «Վերջին տանգոն Փարիզում»

11.00 Ինչպես հասնել կատարելության. շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.30 Ուրախ գիսաստղ
15.15 Աստարեզ
16.00 Գ/ֆ «Ռապա Նուի. կորսված դրախտ»
18.00 Հմայիլ
18.25 Ալամբրուչիկ
18.45 Մանուկի խոսնակ
19.00 Չոջիկ
19.30, 21.30, 23.30 Սուրհանդակ
19.50 Գ/ֆ «Ամերիկյան բիզոն»
22.00 Սերունդ
22.15 Հեռագիծ
23.05 Ոսկե սրինգ
24.00 Զրո ժամ
00.05 Սուր սենյակ
00.30 Գ/ֆ «Կունդուն»
(ավարտին Սուրհանդակ)

9.00 Նորություններ
9.10 Հոգեւոր հովվի խոսքը. միտրոպոլիտ Կիրիլ
9.25 Սերիալ «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
10.15 «Երալաշ»
10.30 Նվագիր, հարմոն սիրելի
11.00, 16.00 Նորություններ
16.10 Սերիալ «Լեռնցին»
17.00 Մուլտսյուրպրիզ
17.35 Կորուսյալի որոնումներում
18.15 Դետեկտիվ-շոու
19.00 Նորություններ
19.10 «Բաղնիքդ անուշ»
19.40 Հեռուստավիկտորինա
20.15 Գ/ֆ «Դերիբասովսկայայում լավ եղանակ է կամ Բրայթըն-Բիչում կրկին անձրեւ է գալիս»
22.00 Սերգեյ Դորենկոյի հեղինակային ծրագիրը
23.10 Սերիալ «Չինացի ոստիկանը»
00.00 Սերիալ «Հազարամյակ»
00.55 Գ/ֆ «Մահացու ծծեռ»

ՌՏՌ
9.00 Մուլտֆիլմեր
9.30 «Հայրիկը, մայրիկը, ես սպորտային ընտանիք եմ»
10.30 ՌՏՌ-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.35 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
12.25 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
12.55 Սերիալ «Ընկերները»
13.25 Էհ, ճանապարհներ...
13.40 Ոսկե բանալի
14.00, 22.00 Լուրեր
14.20 Դաշնություն
15.00 Ցերեկային սեանս. Օլեգ Ստրիժենովը, Լյուդմիլա Մաքսակովան, Լեոնիդ Կուրավլյովը «Դատի ենթակա չէ» ֆիլմում
16.30 Մուլտսերիալ «Թոմն ու Ջերրին»
17.05 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում
18.05 Թոք-շոու «Անուշ լինի»
19.00 Իմ ընտանիքը
20.00 Երկու դաշնամուր
20.55 «Անշլագ» եւ ընկ.
22.45 Շաբաթվա ֆիլմը. Դմիտրի Պեւցովը եւ Անդրեյ Բոլտնեւը «Մաֆիան անմահ է» ֆիլմում
00.30 Վերջին սեանս. Անտոնիո Բանդերասը «Կրակիր» ֆիլմում (Իսպանիա-Իտալիա)

30 հունվար

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.35 Մեր էկրանը
13.35 Մարդը եւ բնությունը
14.30 Ազգային պարարվեստ
15.20 Գ/ֆ «Քամու հետ պարողը»
17.00 Պառնաս
17.30 Կրկեսային ծրագիր
18.00 Հանրահայտ երգիչներ. Սթինգ
18.35 Միջազգային երաժշտական գիտաժողով Երեւանում
19.00 Ոսկե դար
19.30 Մարդու ժամանակը
20.05 Կարոտ
20.30 Բումերանգ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
22.00 Մանրամասներ
22.15 8 1/2. Գ/ֆ «Իմ գաղտնիքի ծաղիկը»

Պրոմեթեւս
11.05 Մուլտֆիլմ
11.40 Կինոնկար երեխաների համար
13.30 Հազարամյակների ժառանգությունը
13.50 Գ/ֆ «Հազար հեռուներ»
15.20 Դասական երաժշտության ժամ
16.00 Մուլտֆիլմ
16.30 «Պույ-պույ»
17.00 «Պրոմեթեւս» հեռուստաընկերությունը ներկայացնում է
17.20 Կուլիսների հետեւում
17.40 Մուլտֆիլմ
18.10 Ռոք-աշխարհ
18.30 ART-աշխարհ
19.00 Մուլտֆիլմ
19.30 Միլենիում
20.00 «Միասին+» (Մխ)
20.30 Լուրեր
21.00 Գ/ֆ «Բլեյդը»
22.45 Հայտնուն
23.25 «Սենյակ»

11.00 Ինչպես հասնել կատարելության. շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.25 Գ/ֆ «Հզոր Ջո Յանգը»
16.10 Հեռագիծ
17.05 Գիսաստղեր
17.30 Ի դեպ
18.00 Չոջիկ
18.30 Գ/ֆ «Շերլոք Հոլմսը եւ առաջին տիկինը»
21.30 Խուժան ալիք
22.00 Ասիման (ռուսերեն ծրագիր)
22.30 Ոզնի-Show
23.00 Յոթ քար լրատվական-վերլուծական ծրագիր
23.30 «ԱՐ»-ի տարեդարձ «ARMAN-99» մրցանակաբաշխություն

9.00 Նորություններ
9.10 Ծառայում եմ Ռուսաստանին
9.40 Դիսնեյ-ակումբ «Գուֆին եւ իր թիմը»
10.10 Վաղորդյան աստղ
11.00 Նորություններ
11.10 Կոպլովի «Անլուրջ նոթերը»
11.30 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.00 Սերիալ «Ալֆ»
12.35 Առողջություն
13.00 Գ/ֆ «Բարի գալուստ կամ կողմնակի մարդկանց անծանց մուտքն արգելվում է»
14.30 Խելոքներն ու խելացիները
14.55 Ֆուտբոլ. Համագործակցության գավաթ-2000 (եզրափակիչ) (15.50 Նորություններ)
16.55 Սերիալ «Արագացված օգնություն»
17.25 Դիսնեյ-ակումբ «101 դալմատինցի»
17.50 Դիսնեյ-ակումբ «Վինի Թուխի նոր արկածները»
18.20 Քանի դեռ բոլորը տանն են
19.00 Նորություններ
19.10 «Եռալաշ»
19.25 Ծիծաղի համայնապատկեր
20.00 Գ/ֆ «Ուրվական որսացողները-2»
22.00 Ժամանակ
23.05 Գ/ֆ «Խելագարության սահմանագծից այն կողմ» (դերերում՝ Հ. Ֆորդ, Բ. Քալլի, Դ. Մախոունի, ԱՄՆ, 1980 թ.)
01.15 Գ/ֆ «Վերդիկտ»

ՌՏՌ
9.00 Ծառայում եմ հայրենիքին
9.25 Մուլտծրագիր
10.20 Հեռուստախաղ «Մանկան շուրթերով»
10.55 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անշլագ» եւ ընկ.
12.30 «Քաղաքիկ»
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Մուլտֆիլմեր
14.00 Լուրեր
14.20 Խորհրդարանական ժամ
15.05 Հին բնակարան. 90-ական թվականներ (2-րդ մաս)
16.05 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
17.05 Սերիալ «Օրենք եւ կարգ»
18.00 Իրական կինո. վավերագրական ֆիլմ «Այնուամենայնիվ ես հավատում եմ» (2-րդ սերիա)
19.00 «Հայելու» առաջ
19.15 «Ռուսիա» կինոթատրոն. Իգոր Սկլյարը, Ալեքսեյ Ժարկովը, Լյուդմիլա Գուրչենկոն «Նմանակողը» ֆիլմում
21.00 Հայելի
22.00 «Սոսկածություն-2000». Համաշխարհային կինոծրագիր. Պատրիկ Լեծուին, Օլիվեր Ռիդը եւ Կլաուս Մարիա Բրանդաուերը «Երեխա» ֆիլմում (Գերմանիա-Ֆրանսիա-Իտալիա)
23.40 Քրիստինա Օրբակայտեի համերգը
01.20 Գ/ֆ «Եվ եղավ լույս» (Ֆրանսիա-Գերմանիա)

31 հունվար

17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Անտարկտիդա», «Ալյոնուշկան եւ զինվորը»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 Հայի բախտ
20.05 Ձեռագիր
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.45 Պրեմիերա
22.00 Կրկնվող ֆիլմերի էկրան. Գ/ֆ «Ռալլի»
23.40 Հայլուր
00.00 Ամանորյա ճեպընթաց

Պրոմեթեւս
9.05 Վաղ առավոտյան
10.00, 18.20 Մուլտֆիլմ
10.30 Գ/ֆ «Անահիտ»
11.35 Բնության արգելանոցներ. Մաղագավար
12.00, 18.05, 20.30, 23.45 Լուրեր
18.45 Մեծ էրմիտաժ. իտալական վերածննդի արվեստը
19.10 «Օլիվ ամրոցը»
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Երգիծական ծրագիր «Անուշ լինի»
21.20 Գ/ֆ «Մարդասպանի երեխան»
23.00 Ուշ երեկոյան

9.00 Տոմար
ավարտին Յոթ քար (կրկնություն)
19.00 Չոջիկը
19.30, 21.30, 23.30 Սուրհանդակ
19.50 Ավեստա
20.15 Սերունդ
20.30 Աստարեզ
21.15 Մուլտֆիլմեր
22.00 Քրոնիկոն
22.10 Գ/ֆ «Բիսմարկ» գծանավի որոնումները»
24.00 Զրո ժամ
0.05 Գ/ֆ «Երկուսը»
(ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական որսացողները»
16.45 Ինչը ինչպես
17.00 Աստղային ժամ
17.25 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 «Բաղնիքդ անուշ». Միխայիլ Եվդոկիմովին հյուր
19.55 Մենք եւ ժամանակը
20.50 Սերիալ «Տոկուն աղջիկները»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Գաղտնի նյութեր» («X FILES»)
00.40 «Հայացք»
01.20 Նորություններ
01.35 Դետեկտիվ սերիալ «Մայք Համմեր»

ՌՏՌ
7.30-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում. հերթապահ բաժանմունք
10.20 Քվանտային բժշկագիտություն
10.30 Հեռուստահանդես «Արենա-սպորտ»
11.00 Հոմեոպատիա եւ առողջություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Մեր գաղտնիքի ամառը»
12.55 Մուլտֆիլմ «Հրաշք ծառը»
13.00 Հայելի
13.50 Հոմեոպատիա եւ առողջություն
14.00, 18.00, 20.00 22.00, 02.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստահանդես «Կանանց քաղաք»
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.05 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.30 Մուլտսերիալ «Գաղտնի գործակալները»
18.20 Աշտարակ
19.05 Սերիալ «Լոս Անջելեսի տաքը-2»
20.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքները»
21.25 Մանուշակագույն մուշ
22.40 Կինոյի ժամ. համաշխարհային բեսթսելլեր. Ջուլիա Ռոբերտսը «Չեմ կարող ասել սիրում եմ» ֆիլմում (ԱՄՆ)
01.45 Հեռուստատեսային հատուկ մարտական ստորաբաժանում. հերթապահ բաժանմունք
02.20 Խանութ բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ Հեռ. 590000 • http://www.spyur.am

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարան. Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Պատուէր 1189. Տպաքանակը 4000. Ստորագրուած է տպագրութեան 28. 01. 2000. Գինը 100 դրամ